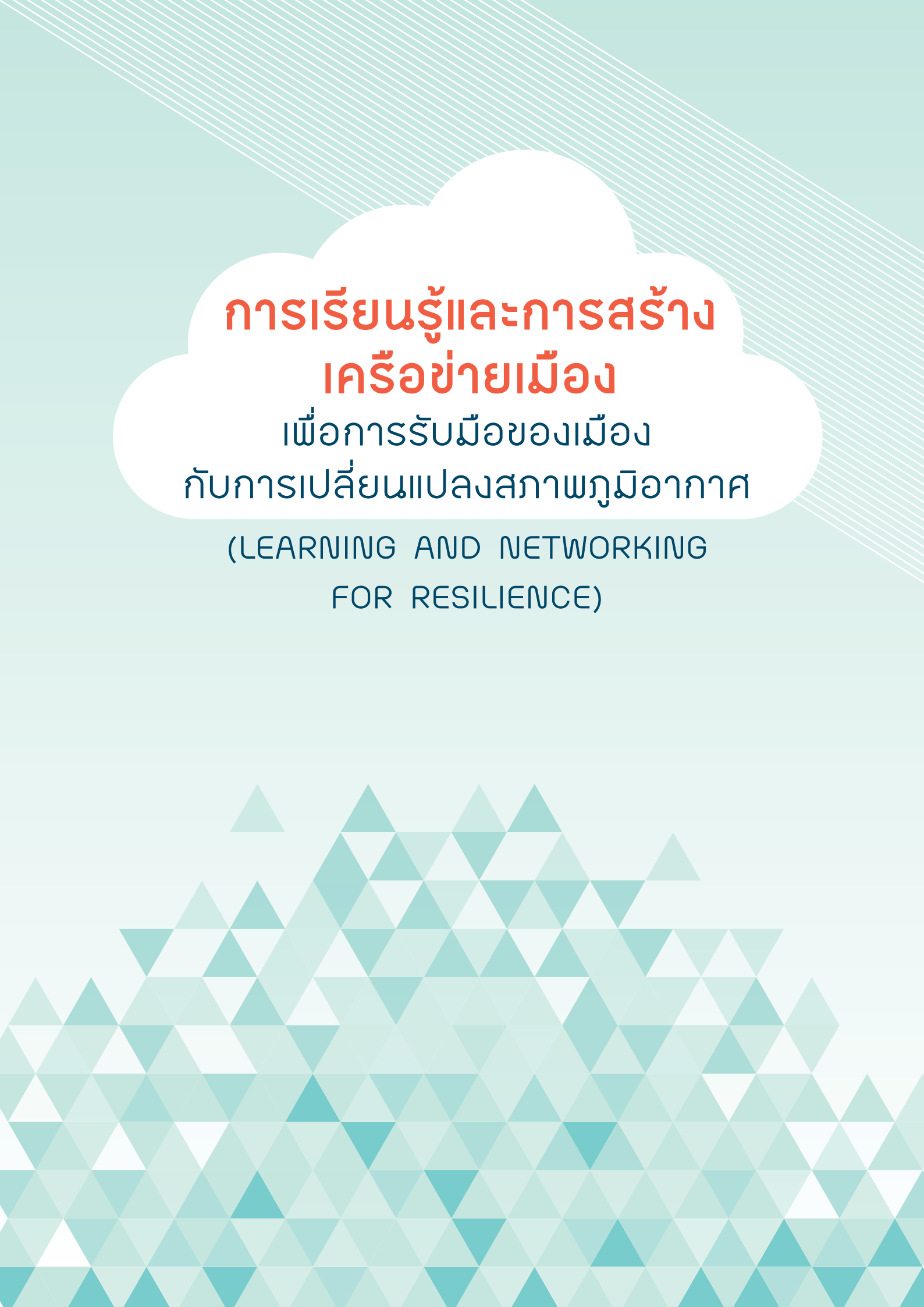

การเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายเมือง

เพื่อการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(LEARNING AND NETWORKING FOR RESILIENCE)

**การเรียนรู้และการสร้าง
เครือข่ายเมือง**
เพื่อการรับมือของเมือง
กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(LEARNING AND NETWORKING
FOR RESILIENCE)

ชื่อหนังสือ	การเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายเมืองเพื่อการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (LEARNING AND NETWORKING FOR RESILIENCE)
ที่ปรึกษา	ดร.ผกามาศ ถิ่นพั่งงา
ทีมงานวิชาการ	สุพรรณภา หอมชื่น วรรณโณบล ควราจ กนกวรรณ พาลูกา วารากรณ์ บุรีรักษ์ ปารีสุทธิ์ สีทองดี เปรมกมล สมใจ
พิมพ์ครั้งแรก	มีนาคม 2559
จัดทำโดย	โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Asian Cities Climate Change Resilience Network: ACCCRN)
จัดพิมพ์โดย	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (Thailand Environment Institute) 16/151 เมืองทองธานี ถนนบอนด์สตรีท ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โทรศัพท์ 02-503-3333 โทรสาร 02-504-4826-8
สนับสนุนการพิมพ์	มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (The Rockefeller Foundation)

คำนำ

พื้นที่เขตเมืองเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ เป็นศูนย์รวมความเจริญในทุกด้าน และเป็นพื้นที่ที่มีความซับซ้อนของระบบต่างๆ ภายในเมือง เมื่อเมืองได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติต่างๆ จึงมีมูลค่าความเสียหายอย่างจำนวนมหาศาล อีกทั้งระบบต่างๆ ไม่สามารถทำงานได้ปกติ เช่น ระบบไฟฟ้า การจ่ายน้ำประปา การคมนาคม เป็นต้น นอกจากนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นยังมีผลต่อกลุ่มเปราะบางภายในเมืองอีกด้วย ดังนั้น เมืองจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อลดความเสียหายและสามารถฟื้นฟูให้กลับคืนสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วอย่างมีแบบแผน

การสร้างการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมือง ต้องอาศัยความร่วมมือและการตอบสนองจากทุกภาคส่วน ทุกระดับ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่างๆ ทั้งองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาของท้องถิ่น รวมถึงร่วมกันวางแผนและผลักดันเรื่องการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่แผนและนโยบายทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดและระดับประเทศ

ทั้งนี้สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยจึงได้รวบรวมองค์ความรู้และประสบการณ์จากการใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงานในพื้นที่จริงทั้งในและต่างประเทศ ภายใต้โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (*Asian Cities Climate Change Resilience Network: ACCCRN*) และโครงการเสริมสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (*Mekong-Building Climate Change Resilient Cities: M-BRACE*) เพื่อให้บุคคล หน่วยงาน องค์กร ในพื้นที่เมืองต่างๆ ได้เห็นถึงความเชื่อมโยงของการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความสำคัญของการสร้างเครือข่ายเมือง เพื่อให้เมืองสามารถนำองค์ความรู้ต่างๆ ไปปรับ ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของเมืองได้อย่างมีแบบแผน

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	5
บทที่ 2 เมืองเชียงราย	17
บทที่ 3 เมืองหาดใหญ่	27
บทที่ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	36
บทที่ 5 การสร้างเครือข่ายเมือง	45
บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผล	52

บทที่ 1

การรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1. ที่มาและความสำคัญ

“เมือง” เป็นพื้นที่ศูนย์กลางในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคมขนส่ง การศึกษา รวมไปถึงการให้บริการด้านต่างๆ ทำให้จำนวนประชากร ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบคมนาคมขนส่ง และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ในเมืองมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยระบบโครงสร้างทั้งทางกายภาพและทางสังคมที่ซับซ้อนของเมือง จึงทำให้การบริหารจัดการพื้นที่เมืองเป็นเรื่องที่ซับซ้อนด้วยเช่นกัน การจัดการด้านการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นประเด็นที่มีความสำคัญสำหรับเมือง เนื่องจากเมืองในส่วนใหญ่มักตั้งอยู่ในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มีความเสี่ยงหรือเปิดรับกับภัย เช่น พื้นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ ที่ราบน้ำท่วมถึงที่ราบเชิงเขา และที่ราบชายฝั่งทะเล เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวแม้จะมีความเหมาะสมในด้านการคมนาคมขนส่ง การค้าขาย ฯลฯ แต่ก็ทำให้เมืองต้องเผชิญกับความเสี่ยงกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ปัญหาอุทกภัย วาตภัย ดินโคลนถล่ม ไปจนถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งในอดีตโครงสร้างที่ยังไม่ซับซ้อนและประชากรที่ยังไม่หนาแน่นมากนักทำให้เมืองต่างๆ สามารถรับมือหรือเผชิญเหตุการณ์ภัยพิบัติได้ แต่ในขณะที่เมืองมีการขยายตัวอยู่ตลอดเวลาพร้อมกับการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว การก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ทั้งที่อยู่อาศัย และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่รุกร้าพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่รองรับภัยพิบัติ เช่น การสร้างถนนขวางทางไหลของน้ำ การถมที่ดินขวางทางน้ำ หรือถมที่รองรับน้ำตามธรรมชาติ การถมแหล่งน้ำเพื่อสร้างบ้านเรือนสิ่งปลูกสร้าง สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนที่ทำให้ภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อที่รุนแรงมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นปรากฏการณ์ที่คาดเดาได้ยาก และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นอาจส่งผลให้รูปแบบของสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น ความถี่ของฝน ช่วงระยะเวลาของหน้าแล้งที่ยาวนานขึ้น อุณหภูมิเฉลี่ยสูงขึ้น อุณหภูมิที่บริเวณผิวน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้รูปแบบและความถี่ของลมพายุเปลี่ยนแปลงไป เมื่อพื้นที่เมืองส่วนใหญ่เปิดรับกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ แต่กลับยังคงใช้วิธีการวางแผนแบบเดิมๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบัน อาจส่งผลให้เมืองไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่ ดังนั้นการให้ความสำคัญในการวางแผนการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการผนวกเข้ากับแผนและนโยบายของเมืองจึงมีความสำคัญ

การสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารจัดการเมือง ทำให้เมืองมีความพร้อมที่จะรับมือกับผลกระทบต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นการช่วยลดงบประมาณในการจัดการภัยพิบัติ ลดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และเป็นการบริหารจัดการเมืองอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามถึงแม้การรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์ แต่การดำเนินการนั้นจะต้องอาศัยเวลาในการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมและการสร้างความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน นำไปสู่การเรียนรู้ ร่วมวางแผน เพื่อให้เมืองสามารถสร้างรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำความเข้าใจด้านการกลายเป็นเมือง ความเปราะบาง และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลและองค์ความรู้จากหลากหลายภาคส่วน ดังนั้นแผนงานด้านการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานหรือองค์กร และระหว่างเครือข่ายเมืองผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Shared Learning Dialogue Process)

การเรียนรู้ร่วมกันเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างความสามารถในการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายภาคส่วน เช่น หน่วยงานภาครัฐ NGOs ภาควิชาการ ภาคธุรกิจ/เอกชน การมีส่วนร่วมในหลากหลายระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ไปจนถึงระดับชาติ และยังต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละเมือง นอกจากนี้การนำประสบการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาศึกษาร่วมกัน จะช่วยให้เมืองมีบทเรียนและนำไปปรับปรุงเพื่อหลีกเลี่ยงหรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. การสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

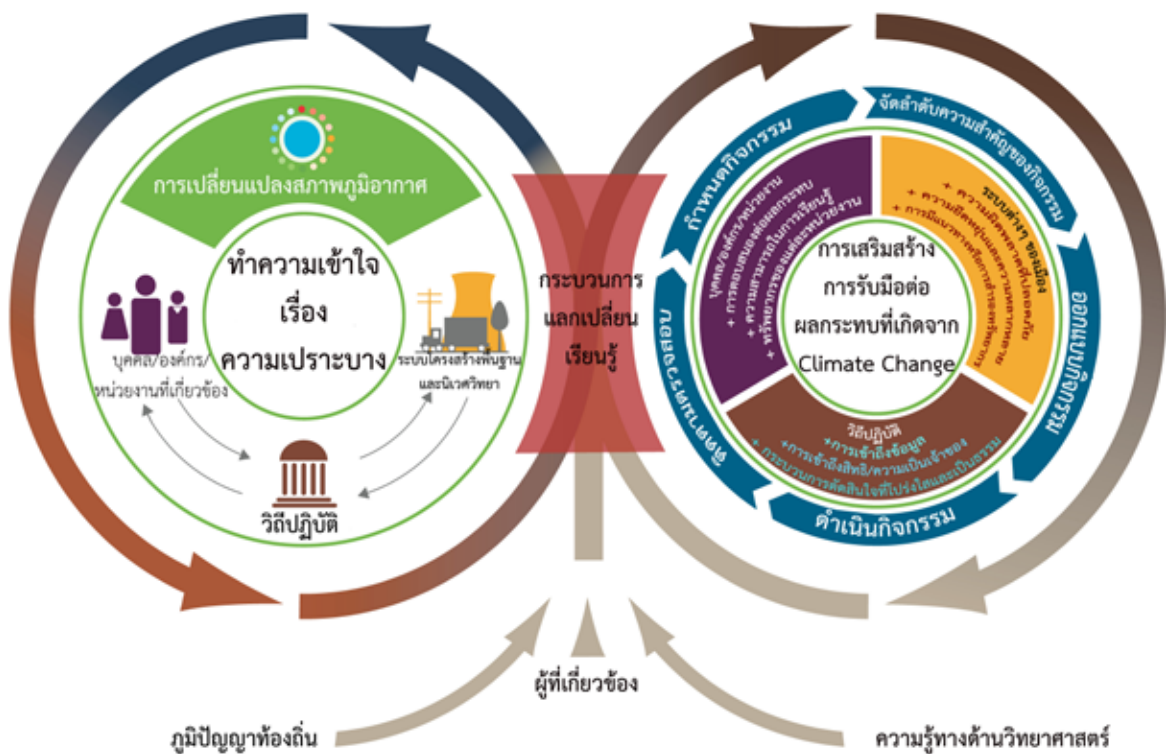
สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในพื้นที่เมืองนำร่องของประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยได้นำแนวคิดต่างๆ มาปฏิบัติและประยุกต์ใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของเมืองนำร่องนั้นๆ โดยแนวคิดหลักที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้นำมาใช้ได้แก่ กรอบแนวคิดการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยสถาบันเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม สำนักงานภูมิภาค (ISET) (Tyler and Moench, 2012) โดยในส่วนต่อไปจะเป็นการอธิบายถึงแนวคิด และแนวทางการดำเนินงานที่ผ่านมาในการสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กรอบแนวคิดการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้นำกรอบแนวคิดการรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของ ISET มาใช้ในการดำเนินโครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ACCCRN) และโครงการเสริมสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (M-BRACE) ซึ่งแนวคิดในการรับมือนี้เหมาะกับระบบและกระบวนการที่ซับซ้อน เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเมือง เทคนิคในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งแตกต่างจากแนวทางการปรับตัวกับสภาพภูมิอากาศแบบเดิม และแตกต่างไปจากวิธีที่ใช้ “การคาดการณ์และตอบสนอง” โดยเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับสิ่งที่ไม่คาดคิดและภาวะที่ตื่นตระหนก

กรอบแนวคิดการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

© Institute for Social and Environmental Transition-International, 2012

“This framework is made possible by the generous support of the American people through the United States Agency for International Development (USAID). The framework is also made possible by the Rockefeller Foundation through its Asian Cities Climate Change Resilience Network (ACCCRN)”. © ISET

แนวทางการรับมือมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ของภาคส่วนต่างๆ ในเมืองซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการนำไปสู่การรับมือที่เข้มแข็ง ดังนั้น หลักสำคัญของวิธีการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ การมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (Shared Learning Dialogues: SLDs) ในกระบวนการวางแผนการรับมือ ประเด็นที่สำคัญก่อนการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ ความเข้าใจในระบบเมือง ว่ามีหน้าที่และเชื่อมโยงกันอย่างไร และเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรในช่วงเวลาที่ผ่านมา อีกทั้ง ยังต้องคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อพิจารณาในเรื่องความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยอาศัยประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ด้านสภาพภูมิอากาศในอดีต อาทิ อุทกภัย และวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำ ความพยายามและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการทำให้การรับมือมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและช่วยลดความเปราะบาง และจะสามารถกำหนดตัวชี้วัดในการรับมือโดยดูจากกิจกรรมและการดำเนินการที่ได้วางแผนไว้

กรอบแนวคิดการรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีบทบาทในการเตรียมตัวรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเริ่มจากความเข้าใจในระบบเมืองและแยกองค์ประกอบที่สำคัญออกเป็น **“บุคคล/หน่วยงาน/องค์กร: Agents”** **“ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศวิทยา: Systems”** และ **“วิถีปฏิบัติ: Institute”** ยกตัวอย่างเช่น ระบบของเมืองที่สำคัญ คือ ที่ดินและน้ำ **“บุคคล/หน่วยงาน/องค์กร”** **“ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศวิทยา”** และ **“วิถีปฏิบัติ”** ของระบบที่ถูกเลือกมานำมาวิเคราะห์ในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลายภาคส่วนรวมถึงจะมีการอภิปรายและระบุจุดด้อยและจุดแข็งของระบบ ในการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในบริบทของเมืองนั้น จะมีการตีความข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศโดยอาศัยประสบการณ์จากวิกฤตการณ์ต่างๆ ในอดีต ที่อาจทำให้เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศทวีความรุนแรงขึ้น ในขณะที่จุดอ่อนที่มีอยู่ของเมืองอาจก่อให้เกิดความเปราะบางมากยิ่งขึ้นหากไม่ได้รับการจัดการ ดังนั้นต้องเสริมจุดแข็งที่มีอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤตการณ์เพื่อเตรียมพร้อมรับมือ

การมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนของเมือง (*รัฐบาล นักวิชาการ องค์กรไม่แสวงผลกำไร ชุมชน ภาคธุรกิจ/ภาคเอกชน*) ในการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันเพื่อชี้ประเด็นสำคัญของระบบเมือง สถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค หาช่องทางในการรับมือ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานและสิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วนที่สุดในการลดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการรับมือจะต้องเป็นวิธีที่ยั่งยืน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับนโยบายสำหรับการวางแผนในระยะยาว กระบวนการวางแผนในการรับมือ คือ การดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และต้องมีการประเมินผลลัพธ์ที่ได้ตามตัวชี้วัดการรับมือของเมืองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเมืองสามารถร่วมวางแผนและพัฒนาตัวชี้วัดการรับมือของเมืองโดยใช้การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันโดยคำนึงถึงคุณลักษณะเฉพาะของการรับมือภายใต้กรอบแนวคิด

โดยการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จะช่วยให้เมืองรับรู้ถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันของระบบเมืองและรู้ถึงการทำงานขององค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ และจัดการปัญหาที่สำคัญอย่างเหมาะสมและประเมินการเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา ตัวชี้วัดในการรับมือจะนำมาใช้และรวมไว้ในกระบวนการวางแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ปัญหาของเมือง และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน บูรณาการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ นั้น หน่วยงาน/ภาคีต่างๆ ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง การเติมเต็มข้อมูลจากหลายหน่วยงาน ทั้งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเวทีต่างๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ องค์ความรู้ โดยแต่ละภาคส่วนมาร่วมกันวิเคราะห์ความเปราะบางของเมืองและผลกระทบที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และนำประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์/ปรับใช้กับงานหรือเมืองของตน เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันตลอดจนหาแนวทางในการทำงานร่วมกันอีกด้วย

โครงการ ACCRN และ โครงการ M-BRACE เห็นความสำคัญของกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงได้จัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นทั้งในส่วนกลาง ระหว่างเมืองเครือข่ายในประเทศไทย และร่วมศึกษาแลกเปลี่ยนกับเมืองในเครือข่ายโครงการ ACCRN โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมืองในเครือข่าย (City to City Networking and Learning)

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมืองในเครือข่าย เป็นการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาของเมืองนำร่องในประเด็นต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและพัฒนาองค์ความรู้ระหว่างเมือง ผู้ปฏิบัติงาน ภาคส่วนต่างๆ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

การประชุมดังกล่าว จัดขึ้นทั้งสิ้น 3 ครั้ง โดยในแต่ละครั้งจะมีประเด็นให้ผู้แทนจากเมืองในเครือข่ายได้ร่วมกันอภิปรายแตกต่างกันไป ดังนี้

ครั้งที่ 1 การนำเสนอบทเรียนด้านการดำเนินงานเสริมสร้างการรับมือของเมืองในเครือข่าย

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- ผู้แทนจากเมืองเชียงราย เมืองหาดใหญ่ เมืองอุดรธานี เมืองภูเก็ต และเมืองทุ่งสง และ ISET

ครั้งที่ 2 เมืองกับการรับมืออุทกภัยภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- ผู้แทนจากเมืองเชียงราย เมืองหาดใหญ่ เมืองอุดรธานี เมืองภูเก็ต เมืองพนัสนิคม เมืองทุ่งสง และเมืองขอนแก่น
- ผู้เชี่ยวชาญจาก สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันสิ่งแวดล้อมสต็อกโฮล์ม (Stockholm Environment Institute) และ ISET

ครั้งที่ 3 การหาแนวทางในการดำเนินงานของเครือข่ายเมืองเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- ผู้แทนจากเมืองเชียงราย เมืองหาดใหญ่ เมืองอุดรธานี เมืองภูเก็ต เมืองพนัสนิคมเมืองทุ่งสง และเมืองขอนแก่น
- ผู้เชี่ยวชาญจาก สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มวิจัยความอยู่ดีมีสุข และการพัฒนาอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร Mercy Corps และ ISET

ผลที่ได้รับจาก การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมืองฯ

- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เมืองที่เข้าร่วมได้เห็นถึงปัญหาและประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และเพิ่มองค์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญ
- เมืองต่างๆ สามารถนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการดำเนินกิจกรรมและปัญหาน้ำท่วมในเมืองต่างๆ ไปปรับประยุกต์ใช้กับเมืองตนเองและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างระบบเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อนำไปวางแผนรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเมืองได้
- เกิดเครือข่ายการทำงานด้านการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมืองเครือข่าย (City Exchange)

เมื่อทั้งสองโครงการได้ดำเนินกิจกรรมในการเสริมสร้างการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่นำร่องมาได้ระยะหนึ่งแล้ว เกิดกระบวนการ ผลงานและประสบการณ์ต่างๆ ของแต่ละเมือง ดังนั้นกิจกรรมศึกษาดูงาน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละเมืองได้ร่วมศึกษากระบวนการดำเนินโครงการของเมืองอื่น ได้ร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้แต่ละเมืองสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้พบไปปรับประยุกต์ใช้กับการทำงานและสร้างการรับมือของเมืองแต่ละเมืองได้ต่อไป ทั้งนี้ ได้จัดขึ้นในสองครั้งในสองเมืองดังนี้

ครั้งที่ 1 ณ เมืองเชียงราย ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการกลายเป็นเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรน้ำ ระหว่างวันที่ 6 - 7 มีนาคม 2557

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- ผู้แทนจากเมืองเชียงราย เมืองหาดใหญ่ เมืองอุดรธานี เมืองภูเก็ต เมืองป่าตอง สำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ได้แก่ สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

ผลการศึกษาดูงาน

การนำองค์ความรู้จากการศึกษาดูงานไปใช้ประโยชน์และประยุกต์ใช้กับการทำงานและการดำเนินงานของเมือง เช่น การนำรูปแบบการฟื้นฟูพื้นที่แม่กนน้อยมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาคลองต่างๆ ในเขตพื้นที่เมืองของตนได้ การสร้างความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของภาคีเครือข่ายในทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและชุมชน เป็นต้น

ครั้งที่ 2 ณ เมืองหาดใหญ่ ในประเด็น “ACCCRN กับการรับมืออุทกภัย และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเมืองหาดใหญ่” ระหว่างวันที่ 12-13 มิถุนายน 2557

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- มีผู้แทนจากเมืองหาดใหญ่ เมืองเชียงราย เมืองอุดรธานี เมืองภูเก็ต เมืองปาดอง และเมืองทุ่งสง พร้อมทั้งหน่วยงานจากสำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร สำนักนโยบายและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ผลการศึกษาดูงาน

รูปแบบการบริหารจัดการน้ำซึ่งนำหน่วยงานจากหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมและจัดการตนเอง นำความคิดและประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำให้ชุมชนสามารถรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้ เป็นตัวอย่างที่ดีที่เมืองต่างๆ สามารถนำไปปรับใช้กับเมืองของตน แนวทางการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือของหลายภาคส่วนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทำให้ชุมชนสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างประเทศในเครือข่าย

- ➔ การประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประชุม ACCCRN Knowledge Forum 4 ณ เมืองบันดัลัมปุง ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 30 กันยายน – 4 ตุลาคม 2555 โดยทางสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้เชิญคณะทำงานจากเมืองหาดใหญ่จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ คุณสมโชติ พุทธชาติ และ คุณชาคริต โภชะเรือง เข้าร่วมประชุมดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้จากการดำเนินโครงการ ACCCRN เมืองหาดใหญ่ การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวทำให้คณะทำงานได้มีโอกาสเรียนรู้ประเด็นปัญหาและการดำเนินงานของเมืองจากประเทศต่างๆ นอกเหนือจากเมืองในประเทศไทย
- ➔ กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ Climate Resilience Learning Exchange ณ เมืองกวีญิน (Quy Nhon) ประเทศเวียดนาม ระหว่างวันที่ 8-9 พฤษภาคม 2556 เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และบทเรียนของเมืองในโครงการ ACCCRN และเป็นการเปิดโอกาสให้คณะทำงานจากเมืองเชียงราย และหาดใหญ่ ได้แลกเปลี่ยนบทเรียนและประสบการณ์กับคณะทำงานของเมืองกวีญิน (Quy Nhon) ประเทศเวียดนาม ดังนั้นการประชุมดังกล่าว จึงมีความสำคัญเพื่อจะนำเอาบทเรียนของเมือง และความรู้ที่ได้มาปรับใช้ และพัฒนาการดำเนินโครงการกับเมืองในประเทศไทย จึงเห็นว่าการเข้าร่วมประชุมจะเป็นประโยชน์กับโครงการ
- ➔ กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และศึกษาดูงาน การสร้างการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเมืองหาดใหญ่ กิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้น ณ เมืองหาดใหญ่ ประเทศไทย ระหว่างวันที่ 22-23 เมษายน 2558 เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมลงพื้นที่ดูงานด้านการจัดการอุทกภัยของเมืองหาดใหญ่ พร้อมกันนี้ยังเป็นการเสริมสร้างเครือข่ายทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศที่เข้าร่วมโครงการด้านการสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยกิจกรรมในครั้งนี้มีตัวแทนจากเมืองในเครือข่ายในประเทศไทย ได้แก่ หาดใหญ่ สะเดา ปริก คอหงส์ เชียงราย อุตรธานี พังง และสตูล และผู้เข้าร่วมจากประเทศและองค์กรเครือข่าย

ผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

- ➔ ภาคีเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเมืองของตนตามบริบทของพื้นที่ ผลกระทบ และการแก้ไขปัญหา รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ดีให้กับเมือง
- ➔ ภาคีเครือข่ายได้เรียนรู้การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นรูปธรรมที่เกิดจากโครงการ ACCCRN หาดใหญ่ เช่น การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับกลุ่มเครือข่าย การเตือนภัย การเข้าถึงข่าวสารของชุมชนและจังหวัด และการพัฒนาเครื่องมือหรือ Application ใหม่ ๆ เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูลสถานการณ์น้ำอย่างรวดเร็วและมีการเตรียมความพร้อมรับมือได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งได้บทเรียนจากการเขียนยุทธศาสตร์เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองหาดใหญ่เพื่อให้เมืองของตนเองดีขึ้น
- ➔ ภาคีเครือข่ายได้องค์ความรู้ใหม่ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานและกิจกรรมรณรงค์ฟื้นฟูชายหาดสมิหลา

ประโยชน์จากการใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีดังนี้

- ➔ เข้าใจกระบวนการ ขั้นตอนการทำงานของแต่ละฝ่าย แต่ละองค์กร ช่วยให้ทำงานได้ง่ายรวดเร็ว และครอบคลุม
- ➔ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้เกิดเครือข่ายการทำงาน ช่วยเสริมประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกัน
- ➔ เกิดการบูรณาการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อจัดการกับปัญหา และรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ➔ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร องค์กร ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ➔ การเรียนรู้ร่วมกันจากทุกภาคส่วนทำให้เกิดความตระหนักและเข้าใจปัญหามากขึ้น
- ➔ สามารถนำประสบการณ์และการเรียนรู้มาปรับใช้ในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

สัมภาษณ์คณะทำงาน

หนังสือเล่มนี้ เป็นการสัมภาษณ์บุคคลจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคการท่องเที่ยวและภาคการศึกษา ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกิจกรรมของโครงการ ACCCRN และโครงการ M-BRACE ทั้งในพื้นที่นำร่อง (เชียงใหม่ หาดใหญ่ อุดรธานี ภูเก็ต) และเมืองต่างๆ ในประเทศไทย รวมถึงการศึกษาดูงานในประเทศเครือข่ายของโครงการ ACCCRN ด้วย ซึ่งแต่ละเมืองได้เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และศึกษาจากการลงไปศึกษาในพื้นที่จริง ของแต่ละเมือง ทำให้ได้องค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่แต่ละบุคคลแต่ละเมืองสามารถนำองค์ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้ นำไปประยุกต์ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการทำงานและบริบทของเมือง ที่นำไปสู่ การสร้างการรับมือจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมือง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่บุคคลอื่นสามารถเรียนรู้ จากการเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่ต่างๆ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับการทำงานและเสริมสร้างการรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

บทที่ 2 เมืองเชียงราย

เมืองเชียงรายเป็นหนึ่งในเมืองนำร่องของโครงการ ACCRN เพื่อเสริมสร้างการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งในบริบทของเมืองเชียงรายจะเน้นการสร้างการรับมือด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การเกษตร การท่องเที่ยว และผลักดันแผนนโยบายเข้าสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาให้เมืองเชียงรายเจริญเติบโตจนนำไปสู่ “การกลายเป็นเมือง” ที่ส่งผลต่อทุกภาคส่วน ซึ่งเมืองเชียงรายมีคณะทำงานภายใต้โครงการจากหลากหลายภาคส่วน มีมุมมองและแนวคิดที่แตกต่างกัน ดังนั้นการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จึงเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างและปรับทัศนคติและวิสัยทัศน์ รวมถึงเปิดโลกทัศน์แก่ผู้ร่วมกิจกรรม นำสิ่งที่ได้เรียนรู้และพบเห็นมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์

ย้อนอดีตสู่ปัจจุบัน: เมืองเชียงราย

จังหวัดเชียงราย มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้าน (ประเทศลาว พม่า และสามารถติดต่อเชื่อมโยงไปยังประเทศจีนตอนใต้) รายล้อมไปด้วยภูเขาสูง ได้รับอิทธิพลมรสุมเมืองร้อน จึงทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีอยู่ที่ 25 องศาเซลเซียส ลักษณะภูมิอากาศ แบ่ง 3 ฤดู ดังนี้

- **ฤดูร้อน** เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 39 องศาเซลเซียส
- **ฤดูฝน** เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 27 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยตลอดปี 1,593 มิลลิเมตร ฝนตกชุกที่สุดระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน
- **ฤดูหนาว** เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 10 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 6 องศาเซลเซียส

นอกจากนี้ภายในเมืองยังมีแม่น้ำกกอันอุดมสมบูรณ์ไหลผ่านกลางตัวเมือง จึงเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ที่สร้างเสริมบรรยากาศการท่องเที่ยวเมืองเหนือได้เป็นอย่างดี ด้วยลักษณะภูมิอากาศประกอบกับลักษณะภูมิประเทศจึงทำให้เชียงรายมีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการเป็นประตูการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวที่สำคัญของภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน

ด้วยเหตุนี้เมืองเชียงใหม่จึงเกิดการพัฒนาร้อยมา เริ่มตั้งแต่การพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ การพัฒนาระบบโครงสร้างถนน การพัฒนาระบบการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้น สิ่งปลูกสร้าง บ้าน อาคาร หมู่บ้านจัดสรร

“การพัฒนาเมือง” ทำให้วิถีชีวิตของเมืองเชียงใหม่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป การพึ่งพาแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง พื้นที่สีเขียวลดความสำคัญเนื่องจากราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของกลุ่มนักลงทุน นักท่องเที่ยว กลุ่มคนอพยพย้ายถิ่น รวมถึงกลุ่มแรงงานต่างด้าว ที่เข้ามาอาศัยในเมือง เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพยากรน้ำสำหรับอุปโภค บริโภคมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้เกิดภาวะจำยอมในการใช้ทรัพยากรน้ำระหว่างภาคการเกษตรและภาคธุรกิจ ซึ่งการขาดแคลนน้ำของเมืองเชียงใหม่จะปรากฏให้เห็นในช่วงฤดูร้อนและฤดูหนาว ซึ่งเป็นช่วงที่ปริมาณน้ำในแม่กมมีเหลืออยู่น้อยและเป็นช่วงที่ภาคการเกษตรและภาคการท่องเที่ยวมีความต้องการน้ำมากที่สุด

ทั้งนี้เหตุการณ์ น้ำท่วมเมือง ก็เป็นปัญหาหนึ่งที่เมืองเชียงใหม่ต้องเผชิญทุกปี บางเหตุการณ์ฝนตกเพียงไม่กี่ชั่วโมงก็สามารถก่อให้เกิดน้ำท่วมขึ้นได้ เนื่องจากพื้นที่เป็นแอ่งกระทะ ซึ่งเมื่อปริมาณน้ำฝนที่ตกสะสมแล้วไหลลงพื้นที่ลุ่มต่ำอย่างรวดเร็ว ประกอบกับแม่น้ำกกไหลผ่านตัวเมืองทำให้ปริมาณสะสมจากต้นน้ำเพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็ว เกิดน้ำท่วมฉับพลัน นอกจากประเด็นด้านลักษณะภูมิประเทศยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนประเด็นน้ำท่วมของเมืองเชียงใหม่ นั่นคือ สิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่ในเมืองเชียงใหม่กีดขวางการไหลของน้ำ จึงทำให้พื้นที่การเกิดน้ำท่วมขยายวงกว้างขึ้นทุกปี

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อเมืองเชียงใหม่ คือ ปริมาณน้ำฝนที่ไม่แน่นอนและความรุนแรงของพายุที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ส่งผลต่อการเกิด “การขาดแคลนน้ำ” ในฤดูแล้งเพิ่มขึ้น ในขณะที่เมื่อฤดูน้ำหลากเมืองก็ต้องเผชิญกับ “อุทกภัย” ที่ไม่สามารถคาดเดาสถานการณ์และความรุนแรงได้

คนเจียวหายกับการเรียนรู้ในต่างเมือง

นางสุนิศจัย อ่องพะ

ตำแหน่ง

ปลัดเทศบาลนครเชียงราย

บทบาทหน้าที่

บริหารการดำเนินงานของเทศบาลนครเชียงราย
ภายใต้คำสั่งนายกเทศมนตรีนครเชียงราย

หน่วยงาน

เทศบาลนครเชียงราย

การเรียนรู้แลกเปลี่ยน

การประชุม “ACCCRN Second City Partners Meeting” ณ ประเทศอินโดนีเซีย

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

บริหารจัดการการดำเนินโครงการในฐานะประธานคณะทำงานโครงการ ACCCRN เชียงราย
และศูนย์การเรียนรู้ฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

- กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- กระบวนการสร้างการรับมือของแต่ละเมืองที่ร่วมดำเนินโครงการ

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้

การนำกระบวนการ SLD มาเป็นแนวทางในการคิด วิเคราะห์ หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้บุคลากรได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งนำกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มาปรับใช้ให้เข้ากับการบริหารจัดการกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ฯ พร้อมกับการระดมความคิดเห็นของคณะทำงานในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมของการสร้างการรับมือ

นายวิทยา มะสะ

ตำแหน่ง

นักวิชาการประมงระดับปฏิบัติการฝ่ายพัฒนา
และส่งเสริมอาชีพประมง

บทบาทหน้าที่

ทดลองค้นคว้า วิจัยงานวิชาการประมง ควบคุม ตรวจสอบ
ให้คำปรึกษาแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ติดตามประเมินผล

หน่วยงาน

สำนักงานประมงจังหวัดเชียงราย

การเรียนรู้แลกเปลี่ยน

เรียนรู้...ไม่จบสิ้น...กับบทเรียนจากเมือง เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ณ เมืองภูเก็ต

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

ดำเนินกิจกรรมด้านการอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเปราะบางชุมชน ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

- แง่มุมของเมืองเชียงราย เกิดเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันกับเมืองอื่นๆ แม้ว่าแต่ละเมืองจะมีปัญหาที่แตกต่างกัน แต่ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบของเมืองเชียงรายได้
- แง่มุมส่วนตัว เกิดการบูรณาการการทำงาน ในรูปแบบที่องค์กรภาครัฐ ได้มุมมองในการมองภาพรวมของสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ และได้รับความรู้เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันของตนเองในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้

- สามารถนำองค์ความรู้ในการประเมินความเปราะบางของเมืองในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูล และนำข้อมูลทั้งหมดมาเชื่อมโยงกัน เพื่อสร้างความตระหนักแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่น่าสนใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานการจัดการทรัพยากรประมงได้
- การจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ การประสานงานการบูรณาการของการทำงาน กระบวนการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถนำวิธีการของแต่ละเมืองไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้านประมง เช่น ทำให้คนในชุมชนรู้สึกลัว ปลาในแหล่งน้ำของชุมชน เป็นมรดกตกทอดของเขา และเป็นหน้าที่ของเขาเช่นกันที่จะปกป้องรักษาเพื่อจะส่งต่อไปยังรุ่นถัดไป

นายกฤษณะ ใจแก้ว

ตำแหน่ง

หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์

บทบาทหน้าที่

เผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินกิจกรรมของเทศบาลนครเชียงราย

หน่วยงาน

เทศบาลนครเชียงราย

การเรียนรู้แลกเปลี่ยน

“เมืองและชุมชนกับการจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อรับมือต่อการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ภายใต้โครงการ ACCCRN และ M-BRACE ณ เมืองอุดรธานี

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

ด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม สู่หน่วยงาน องค์กร และชุมชน ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

- สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้หน่วยงานมีองค์ความรู้ มีแนวทางในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นที่ชัดเจน
- แง่มุมส่วนตัว เราสามารถเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้านการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเดียวกัน คือ การสร้างความตระหนักให้กับประชาชนในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบางต่างๆ ได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์สภาพภูมิอากาศที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา
- มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ไม่เคยตระหนัก ได้มีโอกาสรับประสบการณ์ที่ดีทั้งจากคณะทำงานภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่มีความรู้ความชำนาญที่มากขึ้น และช่วยเติมเต็มประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้

- การคิด วิเคราะห์ แยกแยะ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการระดมความคิดทั้งจากประสบการณ์เดิม และการแลกเปลี่ยนกับคณะทำงานอื่นๆ ทำให้เกิดองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ สามารถนำไปต่อยอดในการทำงานในหน้าที่ประจำ
- การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นายจักรพงษ์ แสงบุญ

ตำแหน่ง

หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน

บทบาทหน้าที่

วิเคราะห์ วิจัย ประมวลผลแผนพิจารณาเสนอแนะ เพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย จัดทำแผน

หน่วยงาน

เทศบาลนครเชียงราย

การเรียนรู้แลกเปลี่ยน

การอบรมและศึกษาดูงานการบริหารจัดการน้ำและสิ่งแวดล้อมเมือง ณ ประเทศเวียดนาม

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

กำหนดแผนงานกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ฯ ภายใต้การดูแลของประธานโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

- ในมุมมองของเมืองเกิด “ศูนย์ประสานงานเครือข่ายความหลากหลายการเรียนรู้เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองเชียงราย” ศูนย์รวมในการเก็บรวบรวมประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพแก่หน่วยงานภาคีท้องถิ่นในระดับภูมิภาคและต่างภูมิภาค พร้อมทั้งตัวอย่างแนวทางปฏิบัติที่ดี (Good Practices) ในการเสริมสร้างศักยภาพของเมือง
- ในมุมมองของบุคคล เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการรับมือ กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองเชียงรายเพื่อความยั่งยืนในการบริหารจัดการเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองเชียงราย

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้

- เกิดแนวคิดที่กว้างไกลและนำความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับใช้ให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ในการกำหนดแผนและนโยบายการดำเนินงานของเทศบาล และการพัฒนาเมืองเชียงราย โดยมีแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามารถในการรับมือของผู้ที่อยู่ในภาวะเปราะบางหรือภาวะเสี่ยงจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศของเมืองเชียงราย

นายไพโรจน์ แอบยิ้ม

ตำแหน่ง

เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน

บทบาทหน้าที่

เผยแพร่และพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วม
ภายใต้ภารกิจหน้าที่ของโครงการชลประทานเชียงราย

หน่วยงาน

โครงการชลประทานเชียงราย

การเรียนรู้แลกเปลี่ยน

“เมืองและชุมชนกับการจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อรับมือต่อการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ณ เมืองอุดรธานี

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

อบรมให้ความรู้ นำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน ภายใต้กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

- การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเมืองอุดรธานี เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำของเขื่อนห้วยหลวง รวมถึงระบบการบำบัดน้ำเสียของเมืองอุดรธานี
- กระบวนการสร้างการเรียนรู้และบูรณาการความร่วมมือระหว่างนักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้

ด้วยภารกิจหลักมีหน้าที่เชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่าย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจ่ายน้ำของระบบชลประทานกับหน่วยงาน จึงทำให้การนำสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมประชุม สามารถเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสำหรับเมืองที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ดังเช่น เมืองอุดรธานี การบริหารทรัพยากรน้ำเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ หน่วยงานที่ทำหน้าที่จำเป็นจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อกำหนดมาตรการร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างการเรียนรู้และสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้แก่ เยาวชน ให้สามารถเรียนรู้การรับมือได้อย่างยั่งยืน

นายพิทยายุทธิ์ ทัพย์ไพฑูรย์

ตำแหน่ง

นายช่างสำรวจ

บทบาทหน้าที่

สำรวจ ออกแบบ บำรุงรักษาโครงการก่อสร้างต่างๆ

หน่วยงาน

เทศบาลนครเชียงราย

การเรียนรู้แลกเปลี่ยน

ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเมือง ณ เมืองกวีญิน (Quy Nhon) ประเทศเวียดนาม

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

หนึ่งในคณะทำงานในการดำเนินกิจกรรม แปลงเกษตรบนดาดฟ้า อาคารเทศบาลนครเชียงราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

- เวียดนามเป็นประเทศที่สภาพภูมิอากาศมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว การดำรงชีวิตและการเกษตร
- รัฐบาลเวียดนามพยายามพัฒนาศักยภาพของกลุ่มคนเปราะบางให้ได้มากที่สุด เพื่อลดการรอคอยช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐ
- เนื่องจากราคาที่ดินในเวียดนามสูง การอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวจึงสามารถทำได้ลำบาก แต่เนื่องจากพื้นฐานเวียดนามนิยมทานผัก หน่วยงานท้องถิ่นจึงปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้

- การเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเมือง ไม่จำเป็นต้องสร้างบนพื้นที่ขนาดใหญ่ พื้นที่บนดาดฟ้า อาคาร ก็สามารถใช้เป็นแหล่งพื้นที่สีเขียวเมืองได้
- การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งเพิ่มพูนพัฒนาศักยภาพกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผ่านการให้ความรู้และความร่วมมือหลายหน่วยงาน

นางสาวณัฐทิพย์ มั่นขานา

ตำแหน่ง

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

บทบาทหน้าที่

วิเคราะห์และวิจัยเพื่อกำหนดนโยบาย

แผนงานและมาตรการ กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

หน่วยงาน

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย

การเรียนรู้แลกเปลี่ยน

ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเมือง ณ เมือง Quy Nhon ประเทศเวียดนาม

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

ผู้รับผิดชอบการวิจัยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเมืองเชียงราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

- ได้เรียนรู้เรื่องการเฝ้าระวังการเกิดน้ำท่วมอันเนื่องมาจาก พายุ ได้ฝน จึงมักเกิดน้ำท่วมหนัก ประกอบกับการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคมขนส่ง ทำให้เกิดขวางทางน้ำ จึงได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการเตือนภัย การสร้างขีดความสามารถในการอยู่ร่วมกันระหว่างการอนุรักษ์ความหลากหลายของนกในพื้นที่ป่าชายเลนและการเลี้ยงกุ้ง เพื่อสร้างรายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง
- การที่จะทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ ต้องสร้างกลยุทธ์ให้คนได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ทั้งทางตรง และทางอ้อม การจำกัดขีดความสามารถในการรองรับเพื่อลดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดแนวคิดในการปรับกระบวนการทำงานเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เป้าหมาย ควบคุมให้คนได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ เป็นต้น

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้

การสร้างกลยุทธ์ให้คนได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ ทั้งทางตรง และทางอ้อม การจำกัดขีดความสามารถในการรองรับเพื่อลดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดแนวคิดในการปรับกระบวนการทำงาน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ เป้าหมายควบคุมให้คนได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ กิจกรรมการดำเนินงานต้องสร้างให้คนมีรายได้เพื่อลดการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติ การจัดทำระบบต่างๆ ด้านเทคนิค ควรออกแบบให้ใช้งานง่าย เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ของประชาชน

ดร.อังกูร ว่องตระกูล

ตำแหน่ง

อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมโยธา

บทบาทหน้าที่

บริหารงานวิชาการ งานวิจัยของมหาวิทยาลัย
และบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษา

หน่วยงาน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

การเรียนรู้แลกเปลี่ยน

การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมืองเครือข่าย (City Exchange) ณ เมืองหาดใหญ่

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

วิจัยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสำหรับเมืองเชียงรายร่วมกับการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้แก่ชุมชน
ภายใต้ภารกิจของศูนย์การเรียนรู้ฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

บริบทของเมืองเชียงรายและเมืองหาดใหญ่นั้นต่างกัน โดยบริบทการรับรู้ ความตระหนัก และการให้ความร่วมมือของชุมชนเมืองหาดใหญ่นั้นเข้มแข็งกว่าเมืองเชียงราย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมืองหาดใหญ่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรง โดยมีความถี่ที่ต่อเนื่องมากกว่าเมืองเชียงราย ส่งผลให้เมืองหาดใหญ่มีการพัฒนาการรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่าเมืองเชียงราย ซึ่งเมืองหาดใหญ่ในขณะนี้ อยู่ในกระบวนการของการร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ขณะที่เมืองเชียงรายกลุ่มทำงานอยู่ระหว่างการระบุปัญหา ซึ่งทำให้กลุ่มคณะทำงานทราบว่า ชุมชนเมืองเชียงรายควรสร้างกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน ที่จะทำให้สามารถวางรากฐานในการพัฒนาเมืองต่อไปได้

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้

องค์ความรู้จากการศึกษาดูงานนอกพื้นที่มาปรับใช้กับหน้าที่รับผิดชอบ คือ กลุ่มเครือข่ายนั้นมีพลัง มีศักยภาพที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด เพราะฉะนั้นการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งในฐานะที่เป็นนักวิชาการ ได้นำบทเรียนที่ได้ รวมถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างกลุ่มเครือข่าย การขับเคลื่อนกลุ่มเครือข่าย และการแก้ปัญหาด้วยพลังของเครือข่าย ประยุกต์เข้ากับการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และสามารถปรับใช้กับปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม หรือถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านบทความทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ให้ได้รับรู้ในวงกว้าง

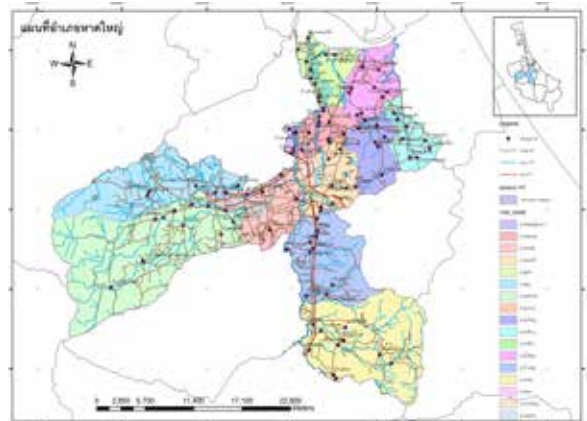

บทที่ 3 เมืองหาดใหญ่

หาดใหญ่ เป็นชื่อเรียกอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา หรือที่ใครหลายคนเรียกติดปากว่า “เมืองหาดใหญ่” มีพื้นที่ที่เป็นเขตเมือง มีการพัฒนาอย่างเข้มข้นอยู่ใจกลางเมือง ภายใต้การปกครองของเทศบาลนครหาดใหญ่ ลักษณะทางกายภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ล้อมรอบด้วยภูเขา และอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา มีคลองอู่ตะเภาเป็นแหล่งน้ำสายหลักและไหลผ่านเมืองหาดใหญ่ โดยได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมิถุนายน

ลักษณะเด่นทางกายภาพของพื้นที่ คือ เป็นเมืองที่มีอาณาเขตใกล้กับชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย ด้านทิศเหนือติดต่อกับทะเลสาบสงขลา โดยมีการสร้างทางรถไฟผ่านหาดใหญ่อันเป็นจุดเริ่มต้นและจุดเปลี่ยนสำคัญของการพัฒนาเมือง เนื่องจากปัจจัยที่เหมาะสมหลายด้าน ทั้งแหล่งความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากร การพัฒนาเส้นทางการคมนาคม และลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่โดดเด่นทำให้หาดใหญ่พัฒนาในหลายด้านอย่างรวดเร็ว และการพัฒนายังเชื่อมโยงให้เกิดลูกโซ่ของการพัฒนาในอีกหลายด้าน ในขณะที่ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ทำให้เมืองเกิดน้ำท่วมอยู่เสมอ แต่น้ำท่วมที่เกิดขึ้นในอดีตไม่ใช่ปัญหาของคนหาดใหญ่ เพราะบ้านเรือนที่ปลูกอย่างไม่หนาแน่น และมีได้ทุนสูงสอดคล้องกับการไหลผ่านของน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก แต่น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ในปัจจุบันสร้างผลกระทบอย่างมากจนกลายเป็นปัญหาเพราะมีประชากรหลายกลุ่มอาศัยอยู่ในเมือง มีความซับซ้อนของหลายระบบที่เชื่อมโยงกัน และผลพวงจากการพัฒนาเมืองยังก่อให้เกิดน้ำท่วมที่รุนแรงขึ้น เพราะการก่อสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ คลองระบายน้ำ พื้นที่รับน้ำ ทำให้มวลน้ำไม่สามารถระบายออกจากระบบได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว

นอกจากความรุนแรงของน้ำท่วมจะเกิดขึ้นจากลักษณะทางกายภาพของเมืองและผลกระทบจากการพัฒนาเมืองแล้ว ยังมีอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีน้ำท่วมมีความรุนแรงมากขึ้น นั่นคือ ผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ทำให้เกิดความแปรปรวน การคาดการณ์ที่ยากขึ้น ของปริมาณน้ำฝน ฤดูกาลทำให้เกิดความรุนแรงของน้ำท่วมที่จะส่งผลกระทบต่อความเปราะบางในเมืองขนาดใหญ่

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากน้ำท่วมเมืองขนาดใหญ่ ส่งผลเสียหายในหลายด้านเพราะศูนย์กลางสิ่งปลูกสร้าง สาธารณูปโภค และการบริการต่างๆ อยู่ในเมือง อาทิ

- หน่วยงานภาครัฐ องค์กร บุคคล ในพื้นที่ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมของตนเองได้ตามบทบาทหน้าที่
- ทรัพย์สิน โครงสร้างพื้นฐาน เสียหายและต้องใช้งบประมาณ ทรัพยากร และบุคคลในการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพปกติ
- แผนงานและนโยบายของเมืองไม่สามารถดำเนินงานสู่เป้าหมายได้ เพราะต้องแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของเมือง

สรุปได้ว่า เมืองขนาดใหญ่เป็นเมืองหนึ่งที่มีการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน นำไปสู่ปัญหาน้ำท่วมเพราะสิ่งปลูกสร้างจากการพัฒนาเมืองมีผลต่อการทำลายระบบพื้นที่รองรับน้ำ และเมืองยังต้องเผชิญกับความรุนแรงของน้ำท่วมจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในเมืองจะต้องตระหนักและเสริมสร้างการรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมที่จะเกิดขึ้น โดยไม่รอคอยเพียงความช่วยเหลือหรือการพึ่งพาจากภาครัฐเพียงเท่านั้น และเร่งเสริมสร้างการรับมืออย่างเร่งด่วนเพื่อให้เผชิญกับความรุนแรงของน้ำท่วมได้ทุกระดับ ไม่ใช่การสร้างปราการป้องกันน้ำท่วมเพียงอย่างเดียว ในสถานการณ์ที่น้ำท่วมมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น

นายสมโชติ พุทธชาติ

ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการส่วนวิชาการ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8

บทบาทหน้าที่

พัฒนาข้อมูลวิชาการที่เกี่ยวข้องด้านทรัพยากรน้ำ

บทบาทต่อโครงการ ACCRN

คณะทำงานเมืองหาดใหญ่ ผู้พัฒนาระบบข้อมูลการไหลของน้ำ และลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

และศึกษาดูงาน ณ ประเทศอินโดนีเซีย 2555

บทเรียนที่ได้รับ

กระบวนการจัดการน้ำท่วมโดยการระบายน้ำท่วมตัวเมืองลงสระเก็บน้ำที่อยู่ในตัวเมือง และในฤดูแล้งก็สามารถนำน้ำดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค เป็นแนวคิดที่ดีและมีประโยชน์อย่างมาก

การประยุกต์ใช้กับเมืองหาดใหญ่

- ลักษณะกายภาพของพื้นที่ที่แตกต่างกัน และไม่มีพื้นที่ที่เพียงพอในเขตเมืองที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำ ดังนั้น เมืองหาดใหญ่ในปัจจุบันจึงต้องเน้นการเตือนภัยและการเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำท่วมพร้อมๆ กับการเตรียมข้อมูลการไหลของน้ำและการสร้างเครือข่ายการเตือนภัยที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาให้เป็นจุดเด่นแทนจุดด้อยด้านพื้นที่
- หากเมืองหาดใหญ่ขยายพื้นที่ออกไปในอนาคต การสร้างอ่างเก็บน้ำหรือรักษาพื้นที่รับน้ำในเขตเมืองไว้ก็จะช่วยบรรเทาความรุนแรงของน้ำท่วมได้

"การรับมือกับน้ำท่วมและความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สิ่งสำคัญคือการเตรียมความพร้อมของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง"

Bandar Lampung,
Indonesia

www.skyscrapercity.com

นายภาณุมาศ นนทพันธ์

ตำแหน่ง

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ (อิสระ)

บทบาทหน้าที่

เว็บมาสเตอร์

บทบาทต่อโครงการ ACCRN

คณะทำงานเมืองหาดใหญ่ ผู้ดูแลและพัฒนา
เว็บไซต์ hatyaicityclimate.org

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จัดขึ้น
ภายใต้โครงการ ACCRN ร่วมกับโครงการ M-BRACE
ณ เมืองอุดร เมื่อวันที่ 17-20 มีนาคม 2558 ในประเด็น
“เมืองและชุมชน กับการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรับมือการ
พัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”

บทเรียนที่ได้รับ

ความแตกต่างในด้านของกระบวนการทำงานและการสร้างการรับมือ จุดเด่นของการดำเนิน
โครงการ M-BRACE ในเมืองอุดรธานี คือ การรวบรวมและเก็บข้อมูลในลักษณะของการทำงานวิจัย และ
นำผลจากงานวิจัยเหล่านั้นมาพัฒนาสร้างคุณค่าในการจัดการน้ำให้กับเมือง

การประยุกต์ใช้กับเมืองหาดใหญ่

โดยส่วนใหญ่แล้วเมืองหาดใหญ่นำมาเน้นการสร้างการรับมือน้ำท่วม จากสถานการณ์และภัยพิบัติที่
เกิดขึ้น ซึ่งการใช้แนวคิดหรือทฤษฎีในการทำงานร่วมกับชุมชนอาจจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะกลายเป็น
แนวทางการสร้างการรับมือที่มีแบบแผนมากยิ่งขึ้น

*"ปัญหาสำคัญที่ทำให้เมืองหาดใหญ่
เกิดความเปราะบางเมื่อน้ำท่วม
คือขาดข้อมูลข่าวสารที่เป็นระบบ
และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของ
ประชาชนในพื้นที่"*

นายภูเบศ แซ่ฉิน

ตำแหน่ง

เจ้าของธุรกิจคอมพิวเตอร์

บทบาทหน้าที่

ภาคธุรกิจในเมืองหาดใหญ่

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

คณะทำงานเมืองหาดใหญ่ หนึ่งในผู้ริเริ่มแนวคิดการติดตั้งกล้อง CCTV สำหรับเฝ้าระวังและเตือนภัยน้ำท่วมเมืองหาดใหญ่

กิจกรรม ACCCRN ที่เข้าร่วม

กิจกรรมการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จัดขึ้นภายใต้โครงการ ACCCRN ร่วมกับโครงการ M-BRACE ณ เมืองอุดร เมื่อวันที่ 17-20 มีนาคม 2558 ในประเด็น “เมืองและชุมชน กับการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรับมือการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”

บทเรียนที่ได้รับ

- ชุมชนชนบทที่ขาดแคลนความรู้ คือ นอกจากไม่มีความรู้แล้ว ยังไม่มีช่องทางการเข้าหาความรู้ การชี้แนะโดยนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง
- การทำพื้นที่ต้นแบบอย่างพื้นที่หนึ่งไร่หนึ่งแสน ทำให้ชาวบ้านเห็นผลสำเร็จเชิงรูปธรรมที่เกิดขึ้นจริง และพร้อมนำไปปฏิบัติตามอย่างไร้ข้อขัดแย้ง
- ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่ดำเนินงานด้านการบริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะกรมชลประทาน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการน้ำด้านการเกษตร

การประยุกต์ใช้กับเมืองหาดใหญ่

องค์กรที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะกรมชลประทานจะต้องมีการคำนึงถึงการจัดการน้ำในมิติด้านอื่นๆ นอกจากภาระกิจหลักตามบทบาทหน้าที่ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์ต่อภาพรวมได้

“ผมไม่เคยไปศึกษาดูงานร่วมกับภาครัฐหรือภาคประชาชนมาก่อน ครั้งนี้ทำให้เห็นถึงความพยายามในการทำกิจกรรมเพื่อชุมชน และสร้างประโยชน์แท้จริงให้กับคนในพื้นที่”

นายสมภพ วิสุทธีศิริ

ตำแหน่ง

นักอุตุนิยมวิทยาชำนาญการ ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก

บทบาทหน้าที่

พยากรณ์อากาศเมืองหาดใหญ่ เก็บข้อมูลสถิติปริมาณน้ำฝน

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

คณะทำงานเมืองหาดใหญ่ เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านอุตุนิยมวิทยา และเป็นผู้ให้ข้อมูลสภาพอากาศ รวมทั้งการเกิดฝนในเมืองหาดใหญ่

กิจกรรม ACCCRN ที่เข้าร่วม

กิจกรรมการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ เมืองเซียงราย เมื่อวันที่ 1-3 เมษายน 2558

บทเรียนที่ได้รับ

- การอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวของเมืองเซียงรายและพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยการยกกรณีตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงใกล้ตัวทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและเกิดความตระหนักเพิ่มมากขึ้น
- การอนุรักษ์หรือฟื้นฟูแหล่งน้ำเดิมให้กลับมารองรับน้ำได้อีกครั้งช่วยลดปัญหาน้ำท่วมเมือง และมีแหล่งสำรองน้ำในฤดูแล้ง

การประยุกต์ใช้กับเมืองหาดใหญ่

แม้หาดใหญ่จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาการรुकูล้ำลำน้ำ จากการพัฒนาเมืองในอดีตที่ผ่านมาได้ แต่พื้นที่ที่ปัจจุบันยังไม่ได้ถูกบุกรุกก็ควรให้ความสำคัญและรักษาไว้เป็นพื้นที่รับน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมหรือลดความรุนแรงของน้ำท่วม

"ปัญหาหนึ่งของเมืองหาดใหญ่ คือ เมืองเติบโตมาก ทำให้มีการรुकูล้ำลำน้ำ เป็นการทำลายพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติ"

นายดิเรกฤทธิ์ ทะกาญจน์

ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการส่วนช่างสุขาภิบาล เทศบาลนครหาดใหญ่

บทบาทหน้าที่

จัดการระบบสุขาภิบาล อาทิ ระบบการระบายน้ำ และการจัดการน้ำเสียของเมืองหาดใหญ่

บทบาทต่อโครงการ ACCRN

เลขานุการคณะทำงานเมืองหาดใหญ่ เป็นผู้ริเริ่มให้เกิดเครือข่าย คณะทำงานจากหลากหลายภาคส่วน

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

กิจกรรมการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเมืองเครือข่าย ณ ประเทศเวียดนาม 2556

บทเรียนที่ได้รับ

ภาครัฐมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการจัดการเมือง อาทิ การเวนคืนที่ดินเพื่อวางระบบป้องกันน้ำท่วมเมือง แต่ภาครัฐก็ต้องมีการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ จึงจะเกิดผลในการสร้างการรับมือของเมืองที่เห็นผลในทางปฏิบัติ

การประยุกต์ใช้กับเมืองหาดใหญ่

การปรับปรุงพื้นที่รับน้ำบริเวณริมคลองอุตะเถาให้เป็นพื้นที่รับน้ำหลาก แม้จะเป็นเรื่องยากเพราะมีอุปสรรคสำคัญสำหรับภาครัฐในประเทศไทยที่สิทธิการครอบครองที่ดินไม่ได้เป็นของรัฐทั้งหมด แต่หากสามารถทำได้ นอกจากริมฝั่งคลองจะเป็นพื้นที่รับน้ำแล้ว ยังพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวในช่วงน้ำหลากได้อีกด้วย ซึ่งเป็นแนวคิดของการพัฒนาเมืองหาดใหญ่ในอนาคต

"ปัญหาน้ำท่วมของแต่ละเมือง จะต้องเลือกแนวทางที่เหมาะสมตามบริบท และลักษณะทางกายภาพของเมือง"

นายสมพร เหมืองทอง

ตำแหน่ง

นักวิชาการสุขาภิบาล เทศบาลนครหาดใหญ่

บทบาทหน้าที่

ศึกษา วิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้านสุขาภิบาลในเขตเมืองหาดใหญ่

บทบาทต่อโครงการ ACCCRN

คณะทำงานเมืองหาดใหญ่ เป็นผู้รับผิดชอบสำคัญในการรวบรวม ข้อมูลกลุ่มเปราะบาง และประสานงานเพื่อจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่นเพื่อการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กิจกรรม ACCCRN ที่เข้าร่วม

การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมืองเครือข่าย ณ เมืองเชียงราย เมื่อวันที่ 5-7 มีนาคม 2557

บทเรียนที่ได้รับ

- การผลักดันหลักสูตรการเรียนรู้ โดยนำร่องในสถาบันการศึกษาภายใต้สังกัดของเทศบาลทำให้ การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลได้อย่างชัดเจน
- การเสริมสร้างการรับมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งจากภายในตั้งแต่ระดับ ผู้บริหาร และระดับปฏิบัติ ทำให้เกิดการผลักดันอย่างรวดเร็วในระดับนโยบาย ร้อยเรียงกันเป็น โครงสร้างเข้มแข็งจากภายในสู่ภายนอก

การประยุกต์ใช้กับเมืองหาดใหญ่

- กระบวนการจัดทำหลักสูตรให้เกิดผลสำเร็จจะต้องสร้างการมีส่วนร่วมของคุณครูและนักเรียน แล้วเชื่อมโยงต่อไปยังครัวเรือน
- การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการดำเนินงานในระดับองค์กร เพื่อให้เกิดการผลักดันในระดับนโยบาย

"เมืองหาดใหญ่มีเครือข่ายระหว่าง องค์กรที่เข้มแข็ง แต่ต้องพัฒนา เครือข่ายภายในองค์กร เพื่อให้เกิด ผลในระดับนโยบาย"

นายชินวัตร แสงมณี

ตำแหน่ง

สมาชิกสภาเทศบาลเมืองคลองแห

บทบาทหน้าที่

รับฟังปัญหา ความเดือดร้อน ข้อร้องเรียน ตลอดจนประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาในเขตเทศบาล

บทบาทต่อโครงการ ACCRN

คณะทำงานเมืองหาดใหญ่ เป็นผู้เสียสละเวลาเข้าร่วมกับกิจกรรมภายใต้โครงการ ACCRN อย่างต่อเนื่อง

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

- การศึกษาดูงาน “การรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”
ณ เมืองเชียงราย วันที่ 1-3 เมษายน 2558
- การศึกษาดูงาน “เมืองและชุมชนกับการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”
ณ เมืองอุดรธานี วันที่ 17-20 มีนาคม 2558

บทเรียนที่ได้รับ

เมืองแต่ละเมืองมีบริบทของสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดผลกระทบจากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามบริบทของสภาพพื้นที่ นำไปสู่การวางแผนการรับมือและรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกัน

การประยุกต์ใช้กับเมืองหาดใหญ่

ระดมความคิดเห็นร่วมกับชาวบ้านในชุมชน การจัดตั้งคณะทำงานระดับชุมชน การจัดทำคู่มือและการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับน้ำท่วม

“บริบทที่ต่างกันของเมือง ทำให้ต้องปรับใช้บทเรียนและประยุกต์ใช้การจัดการภัยพิบัติให้เหมาะสมกับเมือง และเป็นปัญหาสำคัญลำดับแรกของเมือง”

บทที่ 4

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นโยบายต่างๆ ของภาครัฐ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มุ่งเน้นส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความพยายามกระจายความเจริญและรายได้ไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ซึ่งกระบวนการกลายเป็นเมืองจึงเกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมาย เช่น เมืองหาดใหญ่ เมืองเชียงใหม่ เมืองขอนแก่น ได้รับการส่งเสริมให้เป็นเมืองศูนย์กลางของภูมิภาค เมืองภูเก็ต เมืองเกาะสมุย ถูกส่งเสริมให้เป็นเมืองท่องเที่ยว และ เมืองระยอง เมืองแหลมฉบัง พัฒนาให้เป็นฐานอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึกเพื่อการส่งออก เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาดังกล่าว ทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านจากชนบทไปสู่ความเป็นเมืองอย่างต่อเนื่อง เปลี่ยนวิถีเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และการบริการ

“กระบวนการกลายเป็นเมือง” ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค การสร้างที่อยู่อาศัย ฯลฯ แต่การพัฒนาอย่างเร่งรีบและขาดการวางแผนอย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ รวมถึงประชากรที่เพิ่มมากขึ้นจากอพยพย้ายถิ่นและประชากรแฝงที่เข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่เมือง ทำให้เมืองที่เคยเรียบง่าย เต็มไปด้วยสิ่งปลูกสร้าง และกลายเป็นเมืองที่มีความซับซ้อนของระบบต่างๆ และยังขยายตัวไปพื้นที่รอบนอกมากยิ่งขึ้น เมืองขนาดเล็กจึงกลายเป็นเมืองขนาดใหญ่ หรืออาจกล่าวได้ว่า จากเทศบาลตำบล พัฒนาไปสู่เทศบาลเมืองและเทศบาลนครในที่สุด ซึ่งเมืองเหล่านี้หากมีการบริหารอย่างไม่เหมาะสม และไม่ทันต่อการพัฒนาจะทำให้เกิดผลกระทบต่อเมืองในหลายด้าน เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ ขยะล้นเมือง ปัญหารถจร แหล่งเสื่อมโทรม ฯลฯ เนื่องจาก ระบบต่างๆ ทำงานไม่สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน การสร้างถนนที่ไม่ได้คำนึงถึงทางน้ำไหลทำให้เมืองเกิดภาวะน้ำขัง การสร้างสิ่งปลูกสร้างขวางทางน้ำ หรือการถมที่ดินในพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติ ส่งผลให้เมืองต้องประสบปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง มากขึ้นกว่าในอดีต รวมถึงน้ำท่วมในพื้นที่ใหม่ เป็นต้น

“ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่เมือง” ทั้งการเกิดอุทกภัย การขาดแคลนน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง คลื่นซัดฝั่ง ซึ่งแต่เดิมเมืองประสบกับปัญหาเหล่านี้อยู่แล้ว ทั้งจากการตั้งเมืองอยู่ในพื้นที่เสี่ยงและผลจากการพัฒนาเมืองที่ไม่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทำให้เมืองได้รับผลกระทบที่รุนแรงมากขึ้น และคาดการณ์ได้ยากขึ้น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดภัยพิบัติและความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินอย่างมหาศาลอีกด้วย

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เป็นรูปแบบการปกครองเพื่อกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น แบ่งเป็นรูปแบบทั่วไป คือ เทศบาล (นคร เมือง ตำบล) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งมีหน้าที่ดูแล จัดทำกาบริการสาธารณะ ให้ทั่วถึง ตรงกับความต้องการของราษฎร และเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น รวมถึงการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาในเขตการปกครอง รวมถึงการกำหนดทิศทางนโยบายและการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการเมืองไม่ได้มีเพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงองค์กรเดียว แต่ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ในการกำกับดูแลในแต่ละด้าน เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด การประสานส่วนภูมิภาค/จังหวัด และหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องมีการประสานงานและทำงานร่วมกัน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทหน้าที่ดูแลบริหารจัดการเมือง ที่ประกอบไปด้วยหลายระบบซึ่งเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ในหลายด้านของหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเมือง ซึ่งต้องอาศัยการพึ่งพา การส่งเสริมซึ่งกันและกันในเรื่องต่างๆ เช่น ข้อมูล งบประมาณ ทรัพยากรบุคคลที่มีความชำนาญและความเชี่ยวชาญจากหลายสาขาเพื่อบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน

“การแลกเปลี่ยนเรียนรู้” เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร องค์กร ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และนำองค์ความรู้ต่างๆ ไปใช้ในการรับมือของเมือง โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาจากหลายภาคส่วน ในทุกระดับ ได้ร่วมแลกเปลี่ยน ระดมความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ของเมือง โดยใช้ประสบการณ์จากการทำงานจริง ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อให้เมืองสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนแบบมีส่วนร่วมและการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับบริบทของเมืองและผลักดันเข้าสู่แผน นโยบาย ยุทธศาสตร์ ทั้งในระดับเมือง ระดับจังหวัด และระดับประเทศได้ในที่สุด

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เทศบาลเมืองทุ่งสง กองการศึกษา

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
และการศึกษาดูงาน ณ เมืองหาดใหญ่

บทเรียนที่ได้/ได้เรียนรู้อะไร

➔ การรับมือกับภัยพิบัติต่างๆ เช่น อาสาสมัครบ้านพี่เลี้ยงที่ชุมชนมีการปรับตัวรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และมีการทำงานร่วมกับทางเทศบาลอย่างเป็นระบบ

➔ ความสำคัญของฐานข้อมูล โดยการจัดทำแผนชุมชนเพื่อรับมือภัยพิบัติ ทำให้คนในชุมชนได้เรียนรู้พื้นที่ของตนเอง และทำให้ท้องถิ่นและรัฐเข้าถึงชุมชนได้มากขึ้น เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ

นำประสบการณ์ หรือองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับงาน/หน้าที่รับผิดชอบอย่างไร

➔ การจัดวางแผนผังชุมชนเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ โดยชุมชนมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ชุมชนที่มีความเสี่ยง

➔ การประชาสัมพันธ์ โดยการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

➔ การนำข้อมูลเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ปริมาณน้ำฝน พิจารณาร่วมในการวางแผนพัฒนาเมือง

ข้อเสนอแนะ

อยากเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องต่างๆ เช่น

- การจัดทำฐานข้อมูล การนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และแปลงไปสู่แผนปฏิบัติ
- องค์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- วิธีถ่ายทอดข้อมูลและความรู้สู่ชุมชน

มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ คณะวิทยาการจัดการ

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
และการศึกษาดูงาน ณ เมืองหาดใหญ่

บทเรียนที่ได้/ได้เรียนรู้อะไร

- ➔ ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่เมืองหาดใหญ่ได้ดำเนินการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ➔ ได้มองเห็นภาพพอส่งเชิงว่า เมืองหาดใหญ่มีความพร้อมในการรับมือ หากเกิดภัยพิบัติโดยเฉพาะเหตุการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นในพื้นที่
- ➔ ทราบข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเมืองเครือข่ายต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย อินเดีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มีการตื่นตัวในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และหลายๆ ภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศต่างก็พยายามทำให้เรื่องการรับมือฯ เป็นประเด็นที่เมืองจะต้องให้ความสำคัญ
- ➔ เครือข่ายเมืองในไทย คือ หาดใหญ่ ภูเก็ต เชียงราย และอุดรฯ มีความกระตือรือร้นในการทำให้เมืองมีความเข้มแข็งมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ➔ การทำงานที่เข้มข้นของภาคประชาชน โดยมีภาครัฐบาลสนับสนุนและที่สำคัญ หน่วยงานภายนอกอย่าง Mercy Corps และ TEI ได้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการทำให้เมืองเหล่านี้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

นำประสบการณ์ หรือองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับงาน/หน้าที่รับผิดชอบอย่างไร

- ➔ สามารถนำองค์ความรู้ต่างๆ จากการเข้าร่วมโครงการ เช่น ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมโครงการต่างๆ ทั้งในที่ประชุมและจากการลงพื้นที่ มาใช้ประกอบการสอนเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ และนำมาใช้ประกอบการอธิบายให้นักศึกษาได้เห็นภาพตัวอย่างจริงของการบริหารจัดการภัยพิบัติ การจัดการเมืองคือสามารถนำไปเป็นกรณีศึกษาสำหรับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี
- ➔ สามารถต่อยอดกับงานวิจัยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันและที่วางแผนจะดำเนินการในอนาคต โดยเฉพาะงานวิจัยด้านการจัดการภัยพิบัติ
- ➔ ได้ฝึกนักศึกษาปริญญาโท ให้รู้จักการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการทำวิทยานิพนธ์
- ➔ ช่วยให้นักศึกษาปริญญาโท เห็นความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎี ข้อมูล และการปฏิบัติในพื้นที่จริง
- ➔ เกิดเครือข่ายใหม่ๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและงานวิจัยในอนาคต

เทศบาลตำบลปริก สำนักปลัดเทศบาล

บทเรียนที่ได้/ได้เรียนรู้อะไร

- ➔ ได้ศึกษาเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงของเมืองจากอดีตถึงปัจจุบัน
- ➔ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสภาพความเปลี่ยนแปลงกับภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้น

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
และการศึกษาดูงาน ณ เมืองหาดใหญ่

นำประสบการณ์ หรือองค์ความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้กับงาน/หน้าที่รับผิดชอบอย่างไร

- ➔ ปรับใช้ในเรื่องของการทำงานแบบภาคีเครือข่ายลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา การแจ้งเตือนกรณีเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- ➔ การทำงานโดยมีศูนย์ประสานงานทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการทำงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ➔ การทำงานเชิงพื้นที่ในการบูรณาการการทำงานตั้งแต่แผนงาน งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

ข้อเสนอแนะ

- อยากให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับพื้นที่ โดยมีผู้เชี่ยวชาญมาให้องค์ความรู้เรื่องต่างๆ
- จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ในเรื่องสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติ ซึ่งอบรมให้แก่แกนนำในระดับชุมชน

เทศบาลตำบลแม่สาย กองการช่างสุขาภิบาล

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
และการศึกษาดูงาน ณ เมืองหาดใหญ่

บทเรียนที่ได้/ได้เรียนรู้อะไร

- ➔ ความสำคัญของเครือข่ายในการมีส่วนช่วยผลักดันให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ➔ ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ/ผลกระทบที่เกิดขึ้น และประเด็นดังกล่าวเชื่อมโยงกับการพัฒนาเมืองอย่างไร
- ➔ ได้ศึกษาถึงกระบวนการการดำเนินโครงการต่างๆ ในพื้นที่เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นำประสบการณ์ หรือองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับงาน/หน้าที่รับผิดชอบอย่างไร

- ➔ กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการสร้างความตระหนักรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความรู้จากชุมชนนักร้องที่ได้ดำเนินงานจริงในพื้นที่
- ➔ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง โดยการกระตุ้นจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่เอง เป็นการสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของ

เทศบาลเมืองแพร่ กองช่างสุขาภิบาล

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
และการศึกษาดูงาน ณ เมืองหาดใหญ่

บทเรียนที่ได้/ได้เรียนรู้อะไร

➔ เปิดมุมมอง/ความคิดสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเมืองในปัจจุบัน

➔ ได้เรียนรู้ถึงรูปแบบการทำงานที่มีภาคีเครือข่ายเป็นตัวขับเคลื่อนและช่วยกันแก้ไขปัญหาของเมือง

➔ องค์กรความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และประสบการณ์จากเมืองที่ได้ดำเนินงานในเรื่องการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นำประสบการณ์ หรือองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับงาน/หน้าที่รับผิดชอบอย่างไร

➔ การสร้างเครือข่ายการทำงาน รวมถึงการประสานขอความร่วมมือของหลากหลายหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

➔ การพัฒนา/ฟื้นฟูแหล่งน้ำ พื้นที่รองรับน้ำของเมืองเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เทศบาลตำบล เวียงเชียงของ สำนักปลัดเทศบาล

บทเรียนที่ได้/ได้เรียนรู้อะไร

- ➔ ได้เรียนรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งนำไปสู่ผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของเมือง
- ➔ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์จากเครือข่ายจากหลายๆ ที่ รวมถึงการทำงานที่เป็นระบบเครือข่ายจะช่วยให้การแก้ปัญหาต่างๆ ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ➔ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมือง โดยพิจารณาหลายๆ ประเด็น เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาผังเมือง ทรัพยากรน้ำ เป็นต้น

กิจกรรม ACCRN ที่เข้าร่วม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
และการศึกษาดูงาน ณ เมืองหาดใหญ่

นำประสบการณ์ หรือองค์ความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้กับงาน/หน้าที่รับผิดชอบอย่างไร

- ➔ นำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน ไปจัดทำแผน โครงการของเทศบาล เพื่อที่จะได้กระจายความรู้สู่ชุมชนต่อไป
- ➔ กระบวนการทำงาน การแก้ไขปัญหาในระบบที่มีเครือข่ายเป็นการขับเคลื่อนไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน

บทที่ 5

การสร้างเครือข่ายเมือง

การสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับเมือง และควรต้องมีการดำเนินงานในทุกเมือง ไม่เฉพาะเมืองที่มีความเสี่ยงเท่านั้น แต่การดำเนินการนั้นจะต้องอาศัยเวลา การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมและการสร้างความรู้ถึงความเป็นเจ้าของ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน นำไปสู่การร่วมเรียนรู้ ร่วมวางแผน เพื่อให้เมืองสามารถสร้างการรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ร่วมกันก็เป็นส่วนที่สำคัญในกระบวนการสร้างความสามารถในการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายภาคส่วน เช่น หน่วยงานภาครัฐ NGOs ภาควิชาการ ภาคธุรกิจ/เอกชน และการมีส่วนร่วมในหลากหลายระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ไปจนถึงระดับชาติ การดำเนินการเพื่อสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ร่วมกันจากภาคีหรือภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเมือง และเชื่อมโยงไปหน่วยงาน องค์กร หรือบุคลากรในระดับต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่น จังหวัด ระดับประเทศ และภูมิภาค เกิดเป็นเครือข่ายของเมือง ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ก่อเกิดองค์ความรู้ หรือตัวอย่างที่ดีในการนำไปปรับใช้กับเมืองต่างๆ พร้อมทั้งเชื่อมโยงให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับภูมิภาคเอเชีย และเครือข่ายสามารถคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

การสร้างและการรักษาเครือข่ายจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เมืองนั้นๆ มีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ดียิ่งขึ้น การรวมกันเป็นเครือข่ายจะช่วยให้แนวการดำเนินงานและแนวความคิดกระจายออกไปสู่วงกว้าง มีการแลกเปลี่ยนรับทราบข้อมูลข่าวสารกิจกรรมด้านการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระหว่างกัน เกิดเวทีหรือพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง และการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งยังสามารถร่วมกันผลักดันประเด็นที่สำคัญด้านการสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่แผน และนโยบายทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศได้ในอนาคต

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้ดำเนินการเพื่อสร้างเครือข่ายของเมือง ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน นักวิชาการ องค์กรต่างๆ รวมไปถึงภาคประชาชนที่ร่วมดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างการรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นการพัฒนาเครือข่ายจากการดำเนินงานดังกล่าวจึงมีความสำคัญยิ่ง ทางกลุ่มแผนงาน Urban Climate Resilience สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย จึงได้ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายขึ้น ได้แก่ เครือข่ายเมืองรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการสร้างและการบริหารจัดการเครือข่ายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวบรวมสมาชิกและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการรับมือของเมืองในประเทศไทยต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเชื่อมโยงเครือข่ายสู่ระดับภูมิภาคเอเชีย พร้อมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายให้ดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง

นายกฤษณะ ใจแก้ว

ตำแหน่ง

นักวิชาการประชาสัมพันธ์

หน่วยงาน

เทศบาลนครเชียงราย

บทบาทหน้าที่

ทำหน้าที่เป็นพิธีกรและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลนครเชียงราย และเป็นหนึ่งในคณะทำงานโครงการ ACCCRN จังหวัดเชียงราย

ความเป็นมาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ACCCRN

การได้เข้ามาทำงานในเครือข่ายโครงการ ACCCRN เริ่มจากการเป็นพิธีกรและได้รับเชิญเข้าร่วมประชุม และได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับหลายเครือข่าย จึงได้เห็นวัตถุประสงค์และความสำคัญของเครือข่ายด้านการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเมืองเชียงรายก็ได้ถูกเชิญให้เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน ซึ่งผู้บริหารก็เห็นความสำคัญ ทำให้คณะทำงานของเมืองเชียงรายมีหลายหน่วยงานเข้ามาทำงานร่วมกัน

บทบาทการทำงานร่วมกับเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม

การร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ โดยทางเทศบาลนครเชียงรายได้ใช้วิธีการสร้างความเข้าใจให้กับเครือข่ายภาคประชาชนอย่างง่ายๆ การวิเคราะห์ในส่วนของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะสื่อบุคคลที่สื่อที่ต้องใช้อยู่เป็นประจำ ประกอบไปด้วยผู้บริหาร ข้าราชการประจำ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะสื่อจะต้องถูกส่งไปถึงผู้ที่มีอิทธิพลหรือผู้ที่มีภาวะการเป็นผู้นำสูง สามารถชักจูงหรือโน้มน้าวในการทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ของโครงการได้

การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน

คณะทำงานเชียงรายที่เป็นหน่วยงานส่วนราชการและผู้นำชุมชน เครือข่ายภาคประชาชนและตัวแทนชุมชนต่างๆ ได้มีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทำความเข้าใจเรื่องของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้ชุมชนได้เกิดความตระหนัก จึงจะเกิดความร่วมมือกัน และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร่วมกับเครือข่ายโครงการ ACCCRN เชียงราย

ประโยชน์จากการมีเครือข่าย

คณะทำงานโครงการ ACCCRN และเทศบาลนครเชียงรายได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ อย่างราบรื่น ถึงแม้ว่าครั้งแรกจะเป็นปัญหาและมีอุปสรรคในการสร้างความตระหนัก รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ให้กับเครือข่ายภาคประชาชน แต่ด้วยการทำงานของเครือข่ายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยความตั้งใจจริง สร้างประโยชน์ให้กับประชาชนชาวเชียงรายเป็นอย่างดี

นายอภิชา ตระสินธุ์

ตำแหน่ง

นายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

หน่วยงาน

สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

บทบาทหน้าที่

ทำหน้าที่ดูแลและบริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย และเป็นหนึ่งในคณะทำงานโครงการ ACCCRN จังหวัดเชียงราย

ความเป็นมาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ACCCRN

ได้รับเชิญมาเข้าร่วมโครงการ ACCCRN ในฐานะที่ปรึกษาของโครงการ และได้ดำเนินโครงการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งโครงการ ACCCRN ได้มีประเด็นศึกษาเรื่องของความเปราะบาง ได้แก่ การเกษตร สุขภาพ และการท่องเที่ยว เป็นต้น และสำหรับด้านการท่องเที่ยวก็ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งที่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์ และเป็นคนที่ให้ความสนใจกับสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว จึงเข้าร่วมเพราะประโยชน์จากโครงการจะต้องเกิดกับคนส่วนรวมมากที่สุด

บทบาทการทำงานร่วมกับเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม

การเขียนแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายแบบบูรณาการ โดยมีจุดหมายให้เมืองเชียงรายกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวสากลที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติได้ อีกทั้งแผนแม่บทได้บรรจุยุทธศาสตร์ของการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (1 ใน 8 ของยุทธศาสตร์) จึงได้ผลักดันยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปยังเครือข่ายพื้นที่ต่างอำเภอในจังหวัดเชียงรายเพื่อให้เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน

จากแผนยุทธศาสตร์ที่ได้มาจะเป็นตัวกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานมีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยวหันมาช่วยกันดำเนินธุรกิจหรือประกอบธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อย่างเช่นการทดลองนำแผนแม่บทไปใช้กับชุมชนทุกชั้นตอน เช่น การสร้างสถาปัตยกรรมที่พิกให้เหมาะกับสภาพภูมิอากาศของท้องถิ่นมากขึ้น การสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้คุ้มค่า และการจัดการระบบขนส่งในจังหวัดเชียงรายให้เป็นเมืองจักรยานหรือระบบขนส่งที่ใช้ธรรางหรือใช้แบตเตอรี่ในธุรกิจการขนส่งมากขึ้น เป็นต้น

ประโยชน์จากการมีเครือข่าย

ตลอดระยะเวลา 10 ปี ที่เมืองเชียงรายยังไม่มีทิศทางจัดทำแผนแม่บทที่ชัดเจน ทั้งที่มีการผลักดันให้เกิดแต่ก็ยังไม่เกิดขึ้น เมื่อได้มีโอกาสมาร่วมงานกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยก็ทำให้เราได้ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายมากำหนดทิศทางพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น โดยการเข้าร่วมโครงการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ทำให้สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายได้เดินถูกทางและประสบความสำเร็จในที่สุด

นายชาคริต โภชะเรือง

ตำแหน่ง

ผู้จัดการมูลนิธิชุมชนสงขลา

หน่วยงาน

มูลนิธิชุมชนสงขลา

บทบาทหน้าที่

ทำงานด้านประชาสังคม ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และผลักดันนโยบายระดับล่างสู่ระดับบน และเป็นหนึ่งในคณะกรรมการโครงการ ACCCRN เมืองหาดใหญ่

ความเป็นมาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ACCCRN

ประธานกรรมการหอการค้าจังหวัดสงขลาได้เชิญมาร่วมทำงานกับโครงการ ACCCRN เพราะก่อนหน้านี้เคยมีประสบการณ์ทำงานกับเครือข่ายลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภามาก่อน และอยากให้องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาและเติมเต็มให้กับโครงการ ACCCRN

บทบาทการทำงานร่วมกับเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม

การเข้ามาช่วยทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและแผนชุมชน โดยการให้ชุมชนเป็นพื้นฐานในการรับมือกับภัยพิบัติ เริ่มจากการจัดการความรู้และใช้ทักษะการถอดบทเรียน การผลิตสื่อ เช่น เอกสารโครงการ Facebook Line เป็นต้น เพื่อเป็นตัวกระตุ้นและนำไปสู่การขยายผลระดับพื้นที่และระดับชาติ อีกทั้งได้พัฒนาเรื่องของการเตือนภัยเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เพื่อลดความเสี่ยงและความสูญเสียให้ประชาชนสามารถตั้งรับและอยู่กับสถานการณ์ได้อย่างมีสติ

การสร้างคามเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน

เป็นตัวประสานให้เครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เข้ามาทำงานได้มีการทำงานอย่างมีทิศทาง รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อลดปัญหาทางวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกัน แนวคิดของแต่ละบุคคล พื้นฐานการทำงานของแต่ละองค์กร ด้วยการใช้วิธีการทำงานที่หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกเครือข่ายมีการทำงานในแนวระนาบ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์โดยใช้พื้นที่ชุมชนเป็นฐานในการทำงาน และเชื่อมโยงความแข็งแรงให้กับคณะทำงานภายใต้การบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม

ประโยชน์จากการมีเครือข่าย

การได้ทำงานกับเครือข่ายพื้นที่ชุมชนภายใต้กิจกรรมโครงการนำร่องและกิจกรรมอื่นๆ โดยใช้หลักการแบบเดียวกันในการสร้างกระบวนการทำงานและสร้างคนได้แล้ว ก็จะทำให้กิจกรรมต่างๆ มีความเชื่อมโยงกัน ได้คิดเชิงยุทธศาสตร์ในภาพรวมของเมืองหาดใหญ่ในการแก้ปัญหาของเมือง มีการนำฐานข้อมูลกระบวนการและองค์ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์

นางพัชรินทร์ ไชยรบ

ตำแหน่ง

นักวิจัย

หน่วยงาน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทบาทหน้าที่

พัฒนาโจทย์วิจัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ NOD ของจังหวัดอุดรธานี และเป็นหนึ่งในคณะทำงานโครงการ M-BRACE เมืองอุดรธานี

ความเป็นมาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ M-BRACE

ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ M-BRACE ในกิจกรรมการประเมินความเปราะบางโครงการเตรียมความพร้อมของเมืองและชุมชนรอบเขตเมือง ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเข้าร่วมการจัดประชุมกิจกรรมการใช้เครื่องมือสร้างแบบจำลองด้านการบริหารจัดการน้ำของเมืองอุดรธานี

บทบาทการทำงานร่วมกับเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม

ได้เข้ามามีบทบาทในการเพิ่มเติมความรู้ให้กับเครือข่ายชุมชนเป็นระยะๆ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและเป็นทั้งนักวิจัย เพื่อกระตุ้นให้เครือข่ายชุมชนได้ลงมือปฏิบัติงานได้จริง เช่น วิธีการปลูกพืช การปรับเปลี่ยนพืชตามฤดูกาล การปลูกพืชทนแล้ง เป็นต้น รวมทั้งการนำบทเรียนที่ได้จากการดำเนินโครงการฯ มาร่วมถอดบทเรียนกับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการบริหารจัดการน้ำโดยภาครัฐที่มีวิธีการหรือรูปแบบที่มีกระบวนการซับซ้อน และสร้างกฎ กติกาใช้น้ำร่วมกันในชุมชนขึ้นใหม่เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้

การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน

การเข้ามาทำโครงการในหมู่บ้าน พบว่าคนในชุมชนได้หันหน้าออกจากกันด้วยกระแสบริโภคนิยม แต่เมื่อในยามที่เกิดภัยพิบัติฉุกเฉิน กรณีน้ำท่วมที่ผ่านมา กลับทำให้คนในชุมชนที่อาศัยอยู่ข้างเคียงมีการประสานงานกันและช่วยเหลือกันในยามคับขันเพื่อให้พ้นวิกฤตด้วยจิตอาสา ดังนั้นในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและฟื้นฟูชุมชนร่วมกันจึงจะสามารถผ่านพ้นจากวิกฤตหรือภัยพิบัติไปได้

ประโยชน์จากการมีเครือข่าย

เครือข่ายชุมชนต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำในจังหวัดอุดรธานีที่ได้รับคัดเลือกจาก สกว. ได้รับประโยชน์จากการหาวิธีการ/รูปแบบ การจัดการน้ำภายในชุมชนของตนเอง และยังทำงานเชื่อมประสานได้พบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงความคิดเห็นกับนักวิชาการภายในจังหวัดอุดรธานีได้เป็นอย่างดี

นายศิวัชพน บัญแก้ว

ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

หน่วยงาน: เทศบาลเมืองปาดอง

บทบาทหน้าที่

บริหารงานด้านการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประสานนโยบาย ประสานแผนการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ปรึกษาศูนย์ประชาคมสิ่งแวดล้อมเมืองปาดอง และเป็นหนึ่งในคณะทำงานโครงการ M-BRACE เมืองภูเก็ต

ความเป็นมาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ M-BRACE

ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ M-BRACE ในกิจกรรมโครงการนำร่อง เนื่องจากเมืองปาดองเป็นพื้นที่หนึ่งของประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น การที่เทศบาลเมืองปาดองให้ความร่วมมือน่าจะเป็นการเริ่มต้นที่ดีที่จะรับมือกับปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับเมืองปาดองต่อไปได้

บทบาทการทำงานร่วมกับเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม

ได้จัดตั้งประชาคมสิ่งแวดล้อม เมืองปาดองขึ้นภายใต้โครงการส่งเสริมความร่วมมือด้านการมีส่วนร่วมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่มีภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วนเข้ามาร่วมโครงการฯ ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคการศึกษา ตัวแทนชมรม สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มาเรียนรู้และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร่วมกัน พร้อมหาแนวทางจัดทำแผนการเสริมสร้างการรับมือของเมืองปาดองและออกแบบกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เยาวชนและผู้สนใจได้เข้ามาเรียนรู้ศูนย์ประชาคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดตั้งสถานีตรวจวัดอุณหภูมิและปริมาณน้ำฝน

การสร้างคามเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน

ผมได้นำโครงการฯ ไปคุยกับเครือข่ายชุมชน เพราะอยากให้ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการนำร่อง ส่วนเทศบาลเมืองปาดองจะได้ปรับกระบวนการทำงานใหม่ เพราะปัญหาของเทศบาลเมืองปาดอง คือพื้นที่ตั้งอยู่บนจุดเสี่ยง มีทั้งคนที่เข้ามาทำงานและนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าออกอยู่ตลอดเวลา เวลาที่ฝนตกหนักทุกคนจะมีปัญหาเรื่องการเดินทาง ผมคิดว่าถ้าทุกคนได้เรียนรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือได้รับข่าวสารการแจ้งเตือน ก็จะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้คนในชุมชนได้ระวังตัวมากขึ้น

ประโยชน์จากการมีเครือข่าย

ภายหลังจากการทำโครงการฯ พบว่าเมืองปาดองมีการเริ่มต้นเก็บฐานข้อมูลที่สำคัญด้านสภาพภูมิอากาศ เพื่อนำไปใช้เตรียมความพร้อมและรับมือกับสภาพอากาศที่คาดการณ์ได้ยากในเมืองภูเก็ต และสามารถนำโครงการไปขยายผลต่อเมืองอื่นๆ จะเห็นได้ว่าประโยชน์ที่ได้รับไม่ใช่แค่ในภูเก็ต แต่คนทั้งโลกก็จะได้รับด้วย ถ้าทุกภาคส่วนมาเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย มาทำกิจกรรมเพื่อดูแลตัวเอง ครอบครัว เพื่อให้ลูกหลาน ก็จะสามารถอยู่ได้อย่างปลอดภัยและยั่งยืน

นายวิม นเรนทรเสนี

ตำแหน่ง

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

หน่วยงาน

-

บทบาทหน้าที่

ตัวแทนภาคประชาชนที่เข้าไปดูแลเครือข่ายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป็นหนึ่งในคณะทำงานโครงการ ACCCRN จังหวัดเชียงราย

ความเป็นมาในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ACCCRN

ผมได้รับเชิญเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ACCCRN ได้เรียนรู้กระบวนการในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม เพราะ ACCCRN มีรูปแบบและวิธีการที่น่าสนใจ โดยเฉพาะกระบวนการ SLDs การเชิญตัวแทนจากทุกองค์กรมาเข้าร่วม และสร้างระบบการคิดเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาการรับมือกับภัยพิบัติ

บทบาทการทำงานร่วมกับเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม

เมื่อหมดวาระจากการทำงานกับสมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายก็ได้มาทำงานเป็นภาคประชาชน ทำงานด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคการศึกษา/มหาวิทยาลัย และภาครัฐ และเข้ามาเรียนรู้กระบวนการโครงการ ACCCRN และผนึกกำลังกับเครือข่ายทุกภาคส่วน ในการแก้ปัญหาความเปราะบางของเชียงรายเรื่องการท่องเที่ยว การเกษตร และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนสามารถรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างยั่งยืน

การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน

การได้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายแนวนอน เช่น ภาคประชาชน ทั้งที่อยู่ในหมู่บ้าน ตำบล โดยมีรูปแบบของการมีอาสาสมัครประจำหมู่บ้านคอยจับตาช่วยเหลือและเฝ้าระวังในหมู่บ้าน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้น หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถดูแลได้ทั้งหมด คนในชุมชนจะต้องช่วยเหลือกันทั้งหมด เพื่อสร้างความเข้มแข็งและปกป้องชุมชนของตนเองได้

ประโยชน์จากการมีเครือข่าย

เมื่อมีเครือข่ายที่เข้มแข็งแล้วเรามองไปถึงปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต ดังนั้นการองค์ความรู้และกระบวนการต่างๆ ของ ACCCRN ให้กับกลุ่มเยาวชนที่จะต้องเจอกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต เพราะเยาวชนจะต้องเข้ามามีบทบาทมากที่สุดและเป็นรุ่นต่อไปที่จะต้องลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง

บทที่ 6

สรุปและอภิปรายผล

การกลายเป็นเมืองมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ดึงดูดผู้คนให้หลั่งไหลเข้ามากระจุกตัวอยู่ในเมืองมากขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและเศรษฐกิจ ระบบโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ การบริหารจัดการทรัพยากร อันนำมาซึ่งความต้องการใช้ทรัพยากร อาทิ น้ำ ที่ดิน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลโดยตรงกับการกระจายตัวของฝนและปริมาณฝน การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ ความเร็ว และทิศทางลม ซึ่งประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น มีผลกระทบต่อหลายภาคส่วนที่อยู่ในเมือง และปัญหามีความซับซ้อนซึ่งยากต่อการจัดการด้วยหน่วยงานหรือภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่ง และไม่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเพียงหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ แต่เป็นบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น ที่จะต้องร่วมกันแก้ไข

การเสริมสร้างการรับมือที่เกิดขึ้นในเมืองนำร่องของโครงการ ACCCRN และ M-BRACE เกิดจากการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วนในการวิเคราะห์ปัญหาและความเปราะบางของเมือง วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการรับมือ กำหนดกิจกรรมสร้างการรับมือ และดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนวิเคราะห์ผลสำเร็จและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งเครือข่ายที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างการรับมือในภาพรวม ทำให้เกิดการยอมรับในแนวทางปฏิบัติจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การสร้างเครือข่ายเป็นกระบวนการสำคัญหนึ่งที่จะเป็นกลไกการสร้างการรับมือให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นการสรุปบทเรียนหรือองค์ความรู้ในการพัฒนาเครือข่ายจึงจะช่วยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการสร้างเครือข่ายใหม่ได้นำไปปรับใช้ประโยชน์

บทเรียนจากการพัฒนาเครือข่ายการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเสริมสร้างการรับมือโดยการดำเนินโครงการ ACCCRN ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือเพื่อร่วมวางแผน พัฒนาและดำเนินกิจกรรมการรับมือที่เหมาะสมต่อบริบทเมือง ตลอดระยะเวลาที่โครงการได้ดำเนินการเกิดบทเรียนเพื่อการรับมือทั้งในประเด็นการพัฒนาเครือข่ายและความต่อเนื่องของการประสานความร่วมมือ

การสร้างเครือข่ายใหม่

- การคัดเลือกเมือง หรือเทศบาลที่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันทำให้เกิดผลมองเห็นปัญหาและแนวทางการแก้ไข และสาเหตุของปัญหา ร่วมกันได้
- การสร้างความตระหนักและความเข้าใจ โดยการนำเสนอกรณีศึกษาที่เกิดขึ้น ช่วยให้เกิดการมองภาพร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม
- การสรรหางบประมาณจากแหล่งทุนอื่นเพื่อนำมาสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการ ซึ่งจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเพิ่มพื้นที่ใหม่และสร้างเครือข่ายการรับมือ

การพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง

- คณะทำงานในระดับเมืองจากหลายภาคส่วนจะต้องมีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เพื่อให้เกิดการยอมรับและเกิดความชัดเจนในบทบาทความร่วมมือ
- การพัฒนากิจกรรมให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้มีการพบปะ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ที่นำไปสู่การแสวงหาความร่วมมือระหว่างคณะทำงาน
- ความเชื่อมโยงระหว่างภาระกิจหน้าที่หลักที่ดำเนินกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งในการสร้างเครือข่ายใหม่สิ่งสำคัญจะต้องระบุประเด็นปัญหาให้ชัดเจน เพื่อความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่เครือข่ายใหม่จะต้องร่วมกันสร้างการรับมือ

แนวความคิดการสร้างการรับมือ

ตามกรอบแนวความคิดรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมีบทบาทต่อการเตรียมตัวรับมือ โดยเริ่มจากความเข้าใจในระบบเมืองและแยกองค์ประกอบ ที่สำคัญออกเป็น “บุคคล/หน่วยงาน/องค์กร” “ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศวิทยา” และ “วิถีปฏิบัติ” ประเด็นที่เลือกจะถูกนำมาวิเคราะห์ในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลายภาคส่วน ซึ่งในการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในบริบทของเมืองนั้น ต้องมีการตีความข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศโดยอาศัยประสบการณ์ต่างๆ ในอดีตที่อาจทำให้เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศทวีความรุนแรงขึ้น ในขณะที่จุดอ่อนที่มีอยู่ของเมืองอาจก่อให้เกิดความเปราะบางมากขึ้นหากไม่ได้รับการจัดการ

ด้วยบริบทของเมืองภายใต้โครงการ ACCCRN อาจเหมือนหรือแตกต่างกัน การแก้ไขปัญหาบางประเด็นอาจตรงประเด็นและประสบความสำเร็จ ในขณะที่การแก้ไขปัญหาบางประเด็นอาจยังคงต้องการแนวทางการพัฒนาต่อไป ดังนั้นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากหลากหลายบริบทของเมือง ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงร่วมกันเพื่อหาช่องทางในการรับมือที่เหมาะสม

กระบวนการสร้างเครือข่ายการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การสร้างเครือข่ายการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะต้องกระจายให้ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเมืองเพื่อการวางแผนกำหนดกิจกรรมร่วมกัน และสร้างการรับมือร่วมกัน จากนั้นพัฒนาเครือข่ายไปสู่ภายนอกเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างการรับมือในภาพรวม ได้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างประเทศ เพราะผลกระทบจากการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดขึ้นทั่วโลก และมีอีกหลายเมืองนำร่องในต่างประเทศที่ดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน โดยสิ่งสำคัญที่จะเชื่อมโยงเครือข่ายทุกระดับเข้าด้วยกัน คือ การสื่อสารและการมีกิจกรรมร่วมกัน

ผลลัพธ์สำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมือง

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งระดับ ชุมชน เมือง และระหว่างเมือง โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมือง ซึ่งสามารถนำผลสำเร็จของโครงการ มาร่วมแลกเปลี่ยนแก่พื้นที่ใหม่ๆ

- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมืองใหม่กับเมืองนำร่อง เป็นการสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการเสริมสร้างการรับมือ ความสำคัญของผลกระทบจากการพัฒนาเมือง ได้เห็นโอกาสความสำเร็จจากพื้นที่ที่ดำเนินกิจกรรมมาก่อนหน้า
- กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเมืองเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนาเมือง ซึ่งด้วยบริบทของเมืองที่แตกต่างกันจึงทำให้การแก้ไขปัญหาต่างกันอย่างออกไป โดยบางประเด็นเมืองสามารถแลกเปลี่ยนวิธีการแก้ไข และในบางประเด็นเมืองสามารถบูรณาการความช่วยเหลือและความร่วมมือได้ อาทิ จุดเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรม กระบวนการดำเนินงาน เป็นต้น

ความยั่งยืนของเครือข่ายการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และครอบคลุมทุกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อลดความขัดแย้ง และสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่สำคัญและเกี่ยวข้อง
- การสร้างแรงจูงใจและความภูมิใจให้กับผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- การใช้ช่องทางการสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่ ระหว่างเมือง และระหว่างประเทศเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และสร้างความร่วมมือใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- การเผยแพร่กิจกรรมการดำเนินงานผ่านช่องทางที่หลากหลาย และง่ายต่อการเข้าถึง อาทิ สื่อสังคมออนไลน์ ตัวอย่างช่องทางสำหรับสื่อสารกิจกรรมสร้างการรับมือ ได้แก่

โครงการ ACCRN ใน 4 ประเทศ <http://accrn.net/>

โครงการ ACCRN ประเทศไทย www.thaicity-climate.org และ

<http://www.facebook.com/UrbanClimateResilienceThailand>

โครงการ ACCRN เชียงราย <https://th-th.facebook.com/pages/Chiangrai-Climate-Resilience-Learning-Center>

โครงการ ACCRN หาดใหญ่ <http://www.hatyaicityclimate.org/>

โครงการ M-BRACE ปาดอง <https://th-th.facebook.com/pages/Patong-Climate-Change-Resilience-Centre>

โครงการ M-BRACE อุดรธานี <http://facebook.com/M-BRACE>

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

16/151 เมืองทองธานี ต.มอญศรี ต.บางพูด

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทรศัพท์ 0 2503 3333 ต่อ 304 โทรสาร 0 2504 4826-8

www.thaicity-climate.org

www.acccrn.net

www.tei.or.th

 /UrbanClimateResilienceThailand